TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2024. gada 26. septembrī*

Apelācija – Valsts atbalsts – Atbalsta shēma, ko Vācijas Federatīvā Republika īstenojusi par labu lieliem elektroenerģijas patērētājiem – Atbrīvojums no tīkla maksas par laikposmu no 2012. līdz 2013. gadam – Lēmums, ar kuru atbalsta shēma atzīta par nesaderīgu ar iekšējo tirgu – Atcelšanas prasība – Termiņš prasības celšanai – Pieņemamība – LESD 107. panta 1. punkts – Jēdziens "valsts atbalsts" – Valsts līdzekļi – Parafiskāls maksājums vai citas obligātās nodevas

Apvienotajās lietās C-792/21 P un C-793/21 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2021. gada 16. decembrī iesniegusi

AZ, ko pārstāv *D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin* un *R. Wilde, Rechtsanwälte,*

apelācijas sūdzības iesniedzēja lietā C-792/21 P,

pārējās lietas dalībnieces:

Eiropas Komisija, ko sākotnēji pārstāvēja *K. Herrmann*, *C. Kovács* un *T. Maxian Rusche*, pārstāvji, kuriem palīdz *C. von Donat* un *G. Quardt*, *Rechtsanwälte*, vēlāk – *K. Herrmann*, *C. Kovács* un *T. Maxian Rusche*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv *J. Möller* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē,

un

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv *J. Möller* un *R. Kanitz*, pārstāvji,

apelācijas sūdzības iesniedzēja lietā C-793/21 P,

pārējās lietas dalībnieces:

AZ, ko pārstāv *D. Fouquet, T. Hartmann, M. Kachel, J. Panknin* un *R. Wilde, Rechtsanwälte,*

prasītāja pirmajā instancē,

* Tiesvedības valoda – vācu.

Eiropas Komisija, ko pārstāv *K. Herrmann*, *C. Kovács* un *T. Maxian Rusche*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda trešās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*],

ģenerāladvokāte: L. Medina,

sekretārs: D. Diterts [*D. Dittert*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2023. gada 28. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2023. gada 9. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar apelācijas sūdzību lietā C-792/21 P AZ lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2021. gada 6. oktobra spriedumu AZ/Komisija (T-196/19, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2021:646), ar kuru Vispārējā tiesa noraidīja tās prasību atcelt Komisijas Lēmumu (ES) 2019/56 (2018. gada 28. maijs) par atbalsta shēmu SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN), ko Vācija īstenojusi par labu bāzes slodzes patērētājiem atbilstoši *StromNEV* 19. punktam (OV 2019, L 14, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums").

2 Ar apelācijas sūdzību lietā C-793/21 P Vācijas Federatīvā Republika lūdz atcelt pārsūdzēto spriedumu.

3 Ar pretapelācijas sūdzībām, kas iesniegtas lietā C-792/21 P un lietā C-793/21 P, Eiropas Komisija arī lūdz atcelt pārsūdzēto spriedumu.

Atbilstošās tiesību normas

4 Padomes Regulas (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD] 108. panta piemērošanai (OV 2015, L 248, 9. lpp.) 39. apsvērumā ir paredzēts:

"Pārredzamības un juridiskās noteiktības nolūkā sabiedrībai ir jāsniedz informācija par Komisijas lēmumiem, vienlaikus ievērojot principu, ka lēmumus valsts atbalsta gadījumos adresē attiecīgai dalībvalstij. Tādēļ visi lēmumi, kas var ietekmēt ieinteresēto personu intereses, ir jāpublicē vai nu pilnīgi, vai arī kā kopsavilkums, vai gadījumā, kad tie nav publicēti vai nav publicēti pilnīgi, šādu lēmumu kopijas ir jādara pieejamas ieinteresētajām personām."

5 Šīs regulas 1. panta h) punktā ir noteikts:

"Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

h) "ieinteresētā persona" ir jebkura dalībvalsts un jebkura persona, uzņēmums vai uzņēmumu apvienība, kuras intereses var ietekmēt atbalsta piešķīrums, jo īpaši attiecīgā atbalsta saņēmējs, konkurējošie uzņēmumi un arodapvienības."

6 Minētās regulas 32. panta "Lēmumu publicēšana" 3. punktā ir paredzēts:

"Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* lēmumus, ko tā pieņem saskaņā ar 8. panta 1. un 2. punktu un 9. pantu."

Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

7 Tiesvedības priekšvēsturi, kas izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 1.–22. punktā, var rezumēt šādi.

Par attiecīgajiem leģislatīvajiem un reglamentējošajiem pasākumiem

Par tīkla maksu sistēmu pirms strīdīgo pasākumu ieviešanas

8 *Energiewirtschaftsgesetz* (Enerģētikas likums), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2011. gada 26. jūlija *Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften* (Likums par enerģētikas nozares noteikumu pārskatīšanu; *BGBl.* 2011 I, 1554. lpp.), bet pirms grozījumiem, kuri izdarīti ar 2016. gada 26. jūlija *Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes* (Likums par elektroenerģijas tirgus turpmāko attīstību; *BGBl.* 2016 I, 1786. lpp.), (turpmāk tekstā – "2011. gada *EnWG*") 21. pantā tostarp bija noteikts, ka tīkla maksām ir jābūt samērīgām, nediskriminējošām, pārredzamām un balstītām uz tīkla efektīvas darbības izmaksām.

9 Ar 2011. gada *EnWG* 24. punktu Vācijas federālā valdība bija pilnvarota ar rīkojumu noteikt sīki izstrādātus noteikumus, pirmkārt, par vispārējo metodiku tīkla maksu aprēķināšanai, un, otrkārt, par netipiskas tīkla izmantošanas gadījumu reglamentēšanu un nosacījumiem, ar kādiem regulatīvā iestāde var apstiprināt vai aizliegt individuālas tīkla maksas.

10 2005. gada 25. jūlija *Stromnetzentgeltverordnung* (Federālais rīkojums par elektroenerģijas tīkla maksu; *BGBl.* 2005 I, 2225. lpp.; turpmāk tekstā – "2005. gada rīkojums *StromNEV*") 17. punktā ir noteikta vispārējo maksu aprēķināšanas metode, kas jāizmanto sistēmas operatoriem. Šī metode piemērojama divos posmos: vispirms tiek noteikti visu tīklu dažādie gada izmaksu elementi un pēc tam tiek aprēķinātas vispārējās tīkla maksas, balstoties uz gada kopējām tīkla izmaksām.

11 Vispārējo tīkla maksu noteikšanā tiek ņemti vērā šādi divi elementi: "vienlaicīguma funkcija", kas atspoguļo varbūtību, ka individuālā tīkla lietotāja elektroenerģijas patēriņš veicina attiecīgā tīkla līmeņa gada maksimumslodzes sasniegšanu, un maksimālais operatora ieņēmumu līmenis, kuru

noteikusi *Bundesnetzagentur* (Federālā tīklu aģentūra, Vācija; turpmāk tekstā – "*BNetzA*"), pamatojoties uz salīdzinošu novērtēšanu ar citiem tīkla operatoriem, lai novērstu to, ka izmaksas, ko rada neefektivitāte, tiktu segtas, izmantojot tīkla maksas.

12 2005. gada *StromNEV* 19. punktā ir paredzētas individuālas maksas tādām lietotāju kategorijām, kuru patēriņa un slodzes profils ļoti atšķiras no citu lietotāju profila (tā saucamajiem "netipiskajiem lietotājiem"). Šajās maksās saskaņā ar principu, ka tīkla maksām jāatspoguļo tīkla izmaksas, ir ņemts vērā tas, kā šie netipiskie lietotāji veicina šo izmaksu mazināšanu vai to pieauguma novēršanu.

13 Šajā ziņā 2005. gada *StromNEV* 19. punkta 2. apakšpunktā ir noteiktas individuālas maksas šādām divām netipisko lietotāju kategorijām:

– lietotājiem, kuru ieguldījums maksimumslodzes veidošanā var būtiski atšķirties no visu pārējo tajā pašā tīkla līmenī pieslēgto lietotāju vienlaicīgas gada maksimumslodzes, t.i., lietotājiem, kas sistemātiski patērē elektroenerģiju ārpus maksimumstundām (turpmāk tekstā – "pretcikliskie patērētāji"), un

– lietotājiem, kuriem elektroenerģijas patēriņš gadā sasniedz vismaz 7000 izmantošanas stundas un vairāk nekā 10 gigavatstundas (turpmāk tekstā – "bāzes slodzes patērētāji").

14 Līdz grozījumiem, kas tika izdarīti ar 2011. gada *EnWG*, 2005. gada rīkojumā *StromNEV* bija paredzēts, ka pretcikliskajiem patērētājiem un bāzes slodzes patērētājiem piemēro individuālas maksas, kas tiek aprēķinātas saskaņā ar "fiziskā maršruta metodiku", kuru bija izstrādājusi *BNetzA*. Atbilstoši šai metodikai tika ņemtas vērā šo patērētāju radītās tīkla izmaksas, paredzot, ka minimālā maksa ir 20 % no publicētajām vispārējām tīkla maksām (turpmāk tekstā – "minimālā maksa"). Minimālā maksa garantēja atlīdzību par tīkla, kuram pieslēgti minētie patērētāji, pārvaldību, ja individuālās maksas, kas aprēķinātas saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku, būtu zemākas par šo minimālo maksu vai pat būtu tuvu nullei.

Par strīdīgajiem pasākumiem

15 Saskaņā ar 2005. gada rīkojuma *StromNEV*, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2011. gada *EnWG* (turpmāk tekstā – "2011. gada rīkojums *StromNEV*"), 19. punkta 2. apakšpunkta otro un trešo teikumu no 2011. gada 1. janvāra, proti, no šīs tiesību normas piemērošanas ar atpakaļejošu spēku datuma, individuālās maksas bāzes slodzes patērētājiem tika atceltas un aizstātas ar pilnīgu atbrīvojumu no pienākuma maksāt tīkla maksu (turpmāk tekstā – "strīdīgais atbrīvojums"), kas tika piešķirts ar kompetentās regulatīvās iestādes, t.i., *BNetzA*, vai attiecīgās federālās zemes regulatīvās iestādes atļauju. No šī atbrīvojuma izrietošais slogs gūlās uz pārvades sistēmu operatoriem vai sadales sistēmu operatoriem atkarībā no tīkla līmeņa, kuram bija pieslēgti saņēmēji.

16 Saskaņā ar 2011. gada rīkojuma *StromNEV* 19. punkta 2. apakšpunkta sesto un septīto teikumu pārvades sistēmu operatoriem bija pienākums atlīdzināt sadales sistēmu operatoriem ieņēmumu zaudējumus, kas radušies strīdīgā atbrīvojuma dēļ, kā arī savā starpā kompensēt atbrīvojuma dēļ radītās izmaksas, izmantojot finansiālu kompensāciju saskaņā ar 2002. gada 19. marta *Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz* (Likums par kombinētu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu; *BGBl.* 2002 I, 1092. lpp.) 9. punktu, tādējādi, ka katrs pārvades sistēmas operators uzņemas vienādu finansiālo slogu, kas aprēķināts atbilstoši elektroenerģijas daudzumam, kuru tas piegādājis galapatērētājiem, kas pieslēgti tā tīklam.

17 Kopš 2012. gada ar *BNetzA* 2011. gada 14. decembra lēmumu (BK8-11-024; turpmāk tekstā – "2011. gada *BNetzA* lēmums") tika noteikts finansēšanas mehānisms. Saskaņā ar šo mehānismu sadales sistēmas operatori saņēma no galapatērētājiem vai elektroenerģijas piegādātājiem piemaksu (turpmāk tekstā – "strīdīgā piemaksa"), kuras summa tika nodota pārvades sistēmas operatoriem, lai tiem kompensētu ieņēmumu zaudējumus, kas radušies strīdīgā atbrīvojuma dēļ.

18 Strīdīgās piemaksas summu katru gadu iepriekš noteica pārvades sistēmu operatori, pamatojoties uz *BNetzA* izstrādāto metodiku. Summu par 2012. gadu, kas ir pirmais šī mehānisma īstenošanas gads, noteica tieši *BNetzA*.

19 Šīs tiesību normas nebija piemērojamas strīdīgā atbrīvojuma izmaksām par 2011. gadu, un tāpēc katram pārvades un sadales sistēmas operatoram bija pašam jāsedz zaudējumi saistībā ar minēto atbrīvojumu par šo gadu.

Par tīkla maksas sistēmu pēc strīdīgajiem pasākumiem

20 Administratīvā procesa – kura noslēgumā tika pieņemts strīdīgais lēmums – laikā strīdīgais atbrīvojums vispirms tika atzīts par spēkā neesošu ar tiesas nolēmumiem, ko pieņēmušas *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) 2013. gada 8. maijā un *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) 2015. gada 6. oktobrī. Pēc tam šis atbrīvojums no 2014. gada 1. janvāra tika atcelts ar 2005. gada rīkojumu *StromNEV* redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2013. gada 14. augusta *Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts* (Rīkojums par rīkojumu grozīšanu enerģētikas jomā; *BGBl*. 2013 I, 3250. lpp.) (turpmāk tekstā – "2013. gada rīkojums *StromNEV*"). Ar 2013. gada rīkojumu *StromNEV* attiecībā uz nākotni tika no jauna ieviestas individuālās maksas, kas aprēķinātas saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku, minimālās maksas vietā piemērojot fiksētas maksas 10 %, 15 % un 20 % apmērā no vispārējām maksām atkarībā no elektroenerģijas patēriņa (attiecīgi 7000, 7500 un 8000 tīkla izmantošanas stundu gadā).

21 Ar 2013. gada rīkojumu *StromNEV* tika ieviests pārejas režīms, kas stājās spēkā 2013. gada 22. augustā un ar atpakaļejošu spēku bija piemērojams bāzes slodzes patērētājiem, kuri vēl nebija saņēmuši strīdīgo atbrīvojumu par 2012. un 2013. gadu (turpmāk tekstā – "pārejas režīms"). Atbilstoši šim režīmam vairs netika aprēķinātas individuālās maksas saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku un minimālā maksa, bet šiem patērētājiem tika piemērotas tikai šīs fiksētās maksas.

Administratīvais process un strīdīgais lēmums

22 Pēc vairāku sūdzību saņemšanas Komisija 2013. gada 4. maijā publicēja savu lēmumu sākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz atbalsta shēmu, kas balstīta uz strīdīgajiem pasākumiem (OV 2013, C 128, 43. lpp.).

23 Procedūras, kuras gaitā Vācijas Federatīvā Republika un citas ieinteresētās personas iesniedza savus apsvērumus, noslēgumā Komisija 2018. gada 28. maijā pieņēma strīdīgo lēmumu.

24 Šajā lēmumā Komisija konstatēja, ka no 2012. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim Vācijas Federatīvā Republika nelikumīgi bija piešķīrusi valsts atbalstu strīdīgā atbrīvojuma veidā.

25 Konkrētāk, Komisija secināja, ka valsts atbalsta summa atbilst tīkla izmaksām, ko atbrīvotie bāzes slodzes patērētāji radījuši 2012. un 2013. gadā, vai – ja šādas izmaksas ir mazākas par minimālo maksu – šai minimālajai maksai.

26 Turklāt Komisija norādīja, ka aplūkojamais atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, jo uz to neattiecas neviens no LESD 107. panta 2. un 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem, un tāpat nevar tikt uzskatīts par saderīgu citu iemeslu dēļ.

27 Tādēļ Komisija nolēma, ka:

– strīdīgais atbrīvojums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ciktāl bāzes slodzes patērētāji bija atbrīvoti no pienākuma maksāt tīkla maksu, kas atbilst to radītajām tīkla izmaksām, vai – ja minētās izmaksas ir mazākas par minimālo maksu – no pienākuma maksāt šo minimālo maksu;

– attiecīgo atbalstu Vācijas Federatīvā Republika ieviesa, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, un tas ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu;

– individuālais atbalsts, kas piešķirts atbilstoši aplūkojamajai shēmai, nav valsts atbalsts, ja tā piešķiršanas brīdī tas atbilst nosacījumiem, ko paredz regula par "minimis" atbalstu, kura pieņemta atbilstoši Padomes Regulas (EK) Nr. 994/98 (1998. gada 7. maijs) par to, kā piemērot [LESD 107. un 108. pantu] attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu (OV 1998, L 142, 1. lpp.), 2. pantam, un

– Vācijas Federatīvajai Republikai tika noteikts pienākums, pirmkārt, atgūt no saņēmējiem ar iekšējo tirgu nesaderīgo atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar aplūkojamo atbalsta shēmu, ieskaitot procentus, un, otrkārt, no strīdīgā lēmuma pieņemšanas dienas atcelt visus nesamaksātos šīs atbalsta shēmas maksājumus.

Prasība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

28 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2019. gada 4. aprīlī, AZ cēla prasību atcelt strīdīgo lēmumu.

29 Ar Tiesas sestās palātas priekšsēdētāja 2019. gada 20. septembra lēmumu Vācijas Federatīvajai Republikai atbilstoši šīs dalībvalsts pieteikumam tika atļauts iestāties lietā AZ prasījumu atbalstam.

30 Prasības pamatošanai AZ izvirzīja trīs pamatus, pirmais no kuriem attiecās uz valsts atbalsta neesamību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, otrais attiecās uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un trešais – uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu.

31 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa atzina prasību par pieņemamu un pēc tam noraidīja minētos pamatus un tātad atcelšanas prasību kopumā.

Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

32 Apelācijas sūdzībā lietā C-792/21 P AZ būtībā lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu un atcelt strīdīgo lēmumu attiecībā uz 2012. un 2013. gadu pilnībā vai, pakārtoti, daļā, kurā šis lēmums attiecas uz AZ;

– pakārtoti, atcelt pārsūdzēto spriedumu, kā arī daļēji atcelt strīdīgo lēmumu un pārējā daļā nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā lemtu par pārējiem AZ prasījumiem atcelt strīdīgo lēmumu;

– pakārtotāk, atcelt pārsūdzēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, un

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33 Vācijas Federatīvā Republika lūdz Tiesu apmierināt apelācijas sūdzību lietā C-792/21 P un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

34 Komisija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību lietā C-792/21 P un piespriest AZ atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

35 Apelācijas sūdzībā lietā C-793/21 P Vācijas Federatīvā Republika lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tajā atcelšanas prasība noraidīta kā nepamatota;

– atcelt strīdīgo lēmumu un

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies tiesvedībā Vispārējā tiesā un Tiesā.

36 AZ lūdz Tiesu apmierināt apelācijas sūdzību lietā C-793/21 P un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

37 Komisija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību lietā C-793/21 P un piespriest Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

38 Ar pretapelācijas sūdzībām lietās C-792/21 P un C-793/21 P Komisija lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– atzīt atcelšanas prasību par nepieņemamu un

– piespriest AZ atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies tiesvedībā Tiesā un Vispārējā tiesā.

39 AZ un Vācijas Federatīvā Republika lūdz noraidīt pretapelācijas sūdzības un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

40 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2023. gada 18. aprīļa lēmumu lietas C-792/21 P un C-793/21 P tika apvienotas mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.

Par lūgumu atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu lietā C-792/21 P

41 Ar dokumentu, kas kancelejā iesniegts 2024. gada 1. februārī, AZ lūdza atbilstoši Tiesas Reglamenta 83. pantam atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu.

42 Šī lūguma pamatojumam AZ apgalvo, pirmkārt, ka ģenerāladvokāte savos secinājumos nav pienācīgi ņēmusi vērā izšķirošu argumentu, ko šī lietas dalībniece bija izvirzījusi, lai pierādītu obligātās maksas neesamību aplūkojamajā gadījumā.

43 Otrkārt, AZ uzskata, ka Vispārējās tiesas 2024. gada 24. janvāra sprieduma Vācija/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34) 61. punkts, kurā Vispārējā tiesa nospriedusi, ka "sistēmas operatoriem saskaņā ar likumu nav pienākuma pieprasīt no saviem klientiem [minētajā sprieduma aplūkoto] iemaksu un tāpēc to nevar kvalificēt kā obligātu maksājumu", šajā tiesvedībā uzskatāms par jaunu un izšķirošu faktu.

44 Šajā ziņā saskaņā ar tās Reglamenta 83. pantu Tiesa, uzklausījusi ģenerāladvokātu, jebkurā brīdī var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas iesniedz ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kas vēl nav apspriests starp lietas dalībniekiem.

45 Pirmkārt, attiecībā uz apgalvojumu, ka ģenerāladvokāte neesot ņēmusi vērā izšķirošu argumentu, jāatgādina, ka Eiropas Savienības Tiesas statūtos un Tiesas Reglamentā lietas dalībniekiem nav paredzēta iespēja iesniegt apsvērumus, atbildot uz ģenerāladvokāta secinājumiem. Saskaņā ar LESD 252. panta otro daļu ģenerāladvokāts, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē sniedz pamatotus secinājumus lietās, kurās ir vajadzīga ģenerāladvokāta piedalīšanās. Tiesai nav saistoši nedz šie secinājumi, nedz pamatojums, ar kādu ģenerāladvokāts tos izdara. Tādējādi kāda lietas dalībnieka nepiekrišana ģenerāladvokāta secinājumiem, lai kādi arī būtu viņa šajos secinājumos aplūkotie jautājumi, pati par sevi nevar būt pamats mutvārdu procesa atkārtotai sākšanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2023. gada 13. jūlijs, *Grupa Azoty* u.c./Komisija, C-73/22 P un C-77/22 P, EU:C:2023:570, 25. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2024. gada 8. februāris, *Pilatus Bank*/ECB, C-256/22 P, EU:C:2024:125, 29. un 30. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

46 Otrkārt, runājot par atsauci uz Vispārējās tiesas 2024. gada 24. janvāra spriedumu Vācija/Komisija (T-409/21, EU:T:2024:34), jākonstatē, ka Vispārējās tiesas spriedums Tiesai nevar būt saistošs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 4. decembris, *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo* /Komisija, C-342/18 P, EU:C:2019:1043, 60. punkts).

47 Šajos apstākļos Tiesa, uzklausījusi ģenerāladvokātu, secina, ka nav jāizdod rīkojums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu.

Par pretapelācijas sūdzībām

48 Komisijas iesniegto pretapelācijas sūdzību mērķis ir apstrīdēt pirmajā instancē celtās prasības pieņemamību, kas ir jautājums, kurš jānoskaidro pirms lemšanas par apelācijas sūdzībās izvirzītajiem jautājumiem pēc būtības. Tāpēc pretapelācijas sūdzības jāizskata pirmām kārtām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 3. decembris, *Changmao Biochemical Engineering*/*Distillerie Bonollo* u.c., C-461/18 P, EU:C:2020:979, 43. punkts).

49 Savu pretapelācijas sūdzību atbalstam Komisija izvirza divus pamatus.

Par pretapelācijas sūdzību pirmo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

50 Ar pretapelācijas sūdzību pirmo pamatu Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 36.–43. punktā plaši interpretējot jēdzienu "publicēšana" LESD 263. panta sestās daļas izpratnē. Tādējādi Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka jebkura publikācija *Oficiālajā Vēstnesī* atbilst šim jēdzienam – neatkarīgi no tā, vai šāda publicēšana ir attiecīgā tiesību akta spēkā stāšanās nosacījums atbilstoši LESD 297. pantam un vai paredzēta pašā Līgumā.

51 Pirmkārt, Vispārējās tiesas interpretācija esot pretrunā Tiesas judikatūrai, kāda tā izrietot no 2017. gada 17. maija sprieduma Portugāle/Komisija (C-339/16 P, EU:C:2017:384, 34.–40. punkts), kā arī no 2019. gada 31. janvāra rīkojuma *Iordăchescu*/Parlaments u.c. (C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22. punkts) un 2019. gada 5. septembra rīkojuma *Fryč*/Komisija (C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15. punkts). Šajā judikatūrā Tiesas esot noteikusi paralēles starp LESD 263. panta sesto daļu un LESD 297. pantu tādā ziņā, ka attiecīgā tiesību akta publicēšana ir prasības celšanas termiņa sākums tikai tad, ja tā ir priekšnosacījums, lai šis akts stātos spēkā, un ja tā ir paredzēta pašā Līgumā.

52 Šo pieeju apstiprinot LESD 263. panta sestās daļas gramatiska, kontekstuāla un teleoloģiska interpretācija.

53 Pirmām kārtām, attiecībā uz šīs tiesību normas formulējumu Komisija norāda, ka visās valodu versijās, izņemot vācu valodas versiju, termini "publicēt" un "paziņot" ["darīt zināmu"] ir ietverti gan LESD 263. panta sestajā daļā, gan LESD 297. pantā, kas pierāda paralēlisma pastāvēšanu starp šīm divām tiesību normām.

54 Otrām kārtām, runājot par LESD 263. panta sestās daļas jēgu un mērķi, šajā tiesību normā noteiktie prasības celšanas termiņi sekmējot tiesiskās drošības mērķa sasniegšanu. Ja attiecīgais tiesību subjekts vēlas apstrīdēt aktu, šim subjektam tas principā esot jādara divu mēnešu laikā no dienas, kad tam darīta zināma šī akta satura galīgā versija. Savukārt attiecībā uz vispārpiemērojamiem aktiem, kuriem nav adresātu, šis datums ir publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* diena. Attiecībā uz aktiem, kuros ir noteikts adresāts, šis datums esot diena, kurā akts paziņots šim adresātam. Tikai izņēmuma kārtā un pakārtoti, runājot par aktu, kas nav nedz jāpublicē, nedz jāpaziņo, iepazīšanās ar to varot būt notikums, kas nosaka prasības celšanas termiņa sākumu. Tādējādi paralēlisms starp LESD 263. panta sesto daļu un LESD 297. pantu nodrošinot, ka tiesību akta vēlāka publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī*, kas veikta informēšanas nolūkā, neizraisa prasības celšanas termiņu pagarināšanu un tātad tiesisko nenoteiktību.

55 Otrkārt, Komisijas lēmuma noslēgt formālu izmeklēšanas procedūru publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī* nevarot tikt pielīdzināta "publicēšanai" LESD 297. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē. Tātad šī publicēšana neesot uzskatāma par prasības celšanas termiņa sākumpunktu.

56 Pirmām kārtām, šāds lēmums esot adresēts attiecīgajai dalībvalstij un tiekot paziņots tikai tai. Saskaņā ar LESD 297. panta 2. punkta trešo daļu tas stājoties spēkā līdz ar šo paziņojumu, nevis tā publicēšanu *Oficiālajā Vēstnesī*, kuras mērķis esot tikai informēt sabiedrību, tostarp atbalsta

saņēmējus, no kuriem attiecīgajai dalībvalstij šis atbalsts būtu jāatgūst pat pirms lēmuma publicēšanas. Otrām kārtām, minētā publicēšana izrietot nevis no LESD, bet gan no Regulas 2015/1589 32. panta, lasot tās 39. apsvēruma gaismā. Šajos apstākļos, lai noteiktu sākumpunktu prasības celšanas termiņam, kas ir atbalsta saņēmēja uzņēmuma rīcībā, lai apstrīdētu lēmumu noslēgt formālu izmeklēšanas procedūru, esot jāpamatojas uz brīdi, kas šis lēmums faktiski kļuvis zināms. Ja nav pierādāms, ka tiesību akts ir kļuvis zināms jau agrāk, šī akta publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* diena ir atzīstama par datumu, kad tas faktiski kļuvis zināms, atbilstoši juridiskai fikcijai.

57 Treškārt, Komisija izvirza virkni argumentu, kas, pēc tās domām, apstiprina tās piedāvāto LESD 263. panta sestās daļas interpretāciju.

58 Pirmām kārtām, tā atsaucas uz šīs tiesību normas struktūru, lai apgalvotu, ka tiesību akta publicēšanai un paziņošanai ir vienāds rangs, savukārt iepazīšanās ar to ir pakārtots notikums salīdzinājumā ar pirmajām divām situācijām. Vispārējās tiesas sniegtā interpretācija pārrautu šīs pakārtotības attiecības, jo gadījumā, ja publicēšana saskaņā ar Regulas 2015/1589 32. pantu būtu pielīdzināma publicēšanai saskaņā ar LESD 297. panta 1. punktu, prasības celšanas termiņš būtu jāsāk skaitīt – tostarp attiecībā uz konkrēto dalībvalsti un neraugoties uz paziņošanu – šīs publicēšanas dienā.

59 Otrām kārtām, Komisija uzskata, ka Vispārējās tiesas izmantotā interpretācija izraisa procesuālo tiesību nevienlīdzību starp uzņēmumiem, no kuriem atbalsts ir atgūts, un to konkurentiem, kuri nav saņēmuši atbalstu. Praksē pirmie minētie uzņēmumi saņemot lēmuma kopiju no attiecīgās dalībvalsts, turpretim otrajiem minētajiem uzņēmumiem būtu jāgaida lēmuma publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulas 2015/1589 32. pantu, un tādēļ faktiskie pārsūdzības termiņi šiem uzņēmumiem esot atšķirīgi. Šāda interpretācija radītu arī nevienlīdzību starp Komisiju un uzņēmumiem, no kuriem jāatgūst atbalsts. Proti, lai atbildētu uz atbalsta saņēmēja uzņēmuma prasību, Komisijas rīcībā būtu divi mēneši, savukārt šiem uzņēmumiem minētās interpretācijas dēļ būtu ilgāks termiņš savas prasības sagatavošanai.

60 Trešām kārtām, Vispārējā tiesa esot balstījusies uz 1998. gada 10. marta sprieduma Vācija/Padome (C-122/95, EU:C:1998:94) kļūdainu interpretāciju. Proti, minētā sprieduma pamatā esošajā lietā aplūkotajā lēmumā – atšķirībā no strīdīgā lēmuma – neesot norādīts neviens adresāts.

61 Ceturtām kārtām, pārsūdzētā sprieduma 38. punktā, kurā Vispārējā tiesa norādījusi, ka AZ subjektīvi varēja paļauties uz to, ka strīdīgais lēmums tiks publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*, neesot ievērots prasības celšanas termiņu absolūtais raksturs.

62 Vācijas Federatīvā Republika norāda, ka pirmais pretapelācijas sūdzības pamats nav pamatots. AZ lūdz noraidīt šo pretapelācijas sūdzības pamatu kā daļēji nepieņemamu un daļēji nepamatotu.

Tiesas vērtējums

– *Par pirmā pretapelācijas sūdzības pamata pieņemamību*

63 No pastāvīgās judikatūras izriet – lai gan ir taisnība, ka Tiesā, kuras kompetence apelācijas tiesvedībā ir ierobežota, nevar vērsties ar strīdu, kas būtu plašāks par to, kuru ir izskatījusi Vispārējā tiesa (spriedums, 1994. gada 1. jūnijs, Komisija/*Brazzelli Lualdi* u.c., C-136/92 P, EU:C:1994:211, 59. punkts), tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt apelācijas

sūdzību, izvirzot Tiesā pamatus, kuri ir radušies no paša pārsūdzētā sprieduma un ar kuriem kritizēta minētā sprieduma pamatotība no tiesību viedokļa (spriedumi, 2007. gada 29. novembris, *Stadtwerke Schwäbisch Hall* u.c./Komisija, C-176/06 P, EU:C:2007:730, 17. punkts, kā arī 2020. gada 26. februāris, EĀDD/*Alba Aguilera* u.c., C-427/18 P, EU:C:2020:109, 54. punkts).

64 Ar pretapelācijas sūdzību pirmo pamatu Komisija apstrīd Vispārējās tiesas vērtējumu attiecībā uz iebildi par nepieņemamību, ko Komisija bija izvirzījusi Vispārējā tiesā un kas bija balstīta uz AZ celtās prasības novēloto raksturu. Šajā sakarā atsaukšanās uz judikatūras precedentiem, uz kuriem Komisija nav atsaukusies Vispārējā tiesā, tādējādi ir vienkārši tās argumentācijas paplašinājums un tāpēc jāatzīst par pieņemamu (pēc analoģijas skat. spriedumus, 1983. gada 19. maijs, *Verros*/Parlaments, 306/81, EU:C:1983:143, 9. punkts; 2007. gada 26. aprīlis, *Alcon* /ITSB, C-412/05 P, EU:C:2007:252, 40. punkts, un 2024. gada 5. marts, *Kočner*/Eiropols, C-755/21 P, EU:C:2024:202, 41. punkts).

65 Tāpēc pretēji tam, ko apgalvo AZ, šis pamats ir pieņemams kopumā.

– *Par pretapelācijas sūdzību pirmā pamata pamatotību*

66 Ar pretapelācijas sūdzību pirmo pamatu Komisija apstrīd pārsūdzētā sprieduma 36.–43. punktā ietverto Vispārējās tiesas vērtējumu pamatotību. Komisijas ieskatā, pretēji tam, ko Vispārējā tiesa esot nospriedusi šajos punktos, atcelšanas prasības celšanas termiņš attiecībā uz AZ sākās nevis no šī lēmuma publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* dienas, bet gan no dienas, kad šis lēmums ir faktiski kļuvis zināms šai sabiedrībai.

67 Šajā ziņā jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 36.–43. punktā Vispārējā tiesa noraidīja Komisijas iebildi par nepieņemamību, kas attiecās uz AZ celtās prasības atcelt strīdīgo lēmumu it kā novēloto iesniegšanu.

68 Minētā sprieduma 36.–38. punktu lasot kopā, secināms, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, ka prasības celšanas termiņš konkrētajā lietā sākās dienā, kad strīdīgais lēmums publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*, t.i., 2019. gada 16. janvārī, un ka šis termiņš tika ievērots.

69 Šī apsvēruma pamatošanai Vispārējā tiesa minētā sprieduma 37. punktā atgādināja, ka kritērijam, saskaņā ar kuru par prasības celšanas termiņa sākuma dienu tiek uzskatīta diena, kurā kļuvis zināms tiesību akts, ir pakārtots raksturs salīdzinājumā ar kritērijiem, kas attiecas uz tiesību akta publicēšanu vai paziņošanu. Uzsverot, ka publicēšana nebija strīdīgā lēmuma spēkā stāšanās nosacījums, tā paša sprieduma 38. punktā Vispārējā tiesa tomēr norādīja, ka šis lēmums bija jāpublicē *Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulas 2015/1589 32. panta 3. punktu un tādēļ AZ varēja tiesiski paļauties uz to, ka minētais lēmums tiks publicēts.

70 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 263. panta sesto daļu "tiesvedība, ko paredz šis pants, atkarībā no apstākļiem jāuzsāk divos mēnešos pēc tam, kad vai nu tiesību akts publicēts, vai darīts zināms [paziņots] attiecīgai personai, vai, ja tas nenotiek, tad no dienas, kad tas šai personai kļuvis zināms".

71 No šīs tiesību normas formulējuma, it īpaši no izteicieniem "atkarībā no apstākļiem" un "ja tas nenotiek", skaidri izriet, ka prasības celšanas termiņa sākums tiek noteikts atkarībā no konkrētās situācijas un ka trīs šī termiņa sākšanās kritēriji ir sakārtoti hierarhiski.

72 Tādējādi atcelšanas prasības celšanas termiņš galvenokārt sākas no tiesību akta publicēšanas vai tā paziņošanas prasītājam. Abiem šiem galvenajiem kritērijiem minētās tiesību normas sistēmā ir vienāds rangs tādā ziņā, ka neviens no minētajiem kritērijiem nav pakārtots otram (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 17. maijs, Portugāle/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 38. punkts).

73 Turpretim – kā Vispārējā tiesa pamatoti norādījusi pārsūdzētā sprieduma 37. punktā – kritērijam, saskaņā ar kuru par prasības celšanas termiņa sākuma dienu tiek uzskatīta diena, kurā apstrīdētais tiesību akts kļuvis zināms, ir pakārtots raksturs salīdzinājumā ar kritērijiem, kas attiecas uz šī akta publicēšanu vai paziņošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 10. marts, Vācija/Padome, C-122/95, EU:C:1998:94, 35. punkts), turklāt tas šajā lietā netiek apstrīdēts.

74 Aplūkojamajā gadījumā strīdīgais lēmums, ar kuru noslēgta valsts atbalsta formāla izmeklēšanas procedūra, bija adresēts attiecīgajai dalībvalstij, proti, Vācijas Federatīvajai Republikai, un tai tika paziņots atbilstoši LESD 297. panta 2. punkta trešajai daļai. Attiecīgi šis lēmums tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī* saskaņā ar Regulas 2015/1589 32. panta 3. punktu.

75 No Tiesas judikatūras izriet, ka šādā gadījumā tiesību akta adresātam, kuram šis akts jāpaziņo, proti, attiecīgajai dalībvalstij, atcelšanas prasības celšanas termiņš sākas no šīs paziņošanas dienas, pat ja tiesību akts ir publicēts arī *Oficiālajā Vēstnesī* (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 17. maijs, Portugāle/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 37. punkts).

76 Turpretim, no LESD 263. panta sestās daļas, lasot to Tiesas judikatūras gaismā, gramatiskās, teleoloģiskās un kontekstuālās interpretācijas izriet, ka pārējām ieinteresētajām personām, tādām kā AZ, atcelšanas prasības celšanas termiņš sākas no tiesību akta publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*, tostarp tad, ja šī publicēšana izriet nevis no LESD 297. panta 2. punkta otrās daļas, bet gan no atvasināto tiesību normas, piemēram, Regulas 2015/1589 32. panta 3. punkta.

77 Proti, pirmkārt, jākonstatē, ka LESD 263. panta sestās daļas formulējumā ir vispārīgi minēta tiesību aktu "publicēšana" (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 26. septembris, *PPG* un *SNF*/*ECHA*, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 31. punkts). Tātad šajā formulējumā šim jēdzienam nav paredzēts neviens īpašs nosacījums, tostarp attiecībā uz publicēšanas pienākuma juridisko pamatu.

78 Šajā ziņā ir taisnība, kā to apgalvo Komisija, ka Tiesa tostarp ir nospriedusi, ka jēdziens "publicēšana" LESD 263. panta sestās daļas izpratnē attiecas uz tādu publicēšanu *Oficiālajā Vēstnesī*, kas ir tiesību akta spēkā stāšanās nosacījums un kas ir paredzēta LESD (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 17. maijs, Portugāle/Komisija, C-339/16 P, EU:C:2017:384, 36. punkts; rīkojumus, 2019. gada 31. janvāris, *Iordăchescu*/Parlaments u.c., C-426/18 P, EU:C:2019:89, 22. punkts, kā arī 2019. gada 5. septembris, *Fryč*/Komisija, C-230/19 P, EU:C:2019:685, 15. punkts).

79 Tomēr pretēji Komisijas aizstāvētajai nostājai no tā nevar secināt, ka jēdziens "publicēšana" LESD 263. panta sestās daļas izpratnē attiecas tikai uz šo gadījumu.

80 Proti, šā sprieduma 78. punktā minētie precedenti nevar tikt interpretēti izolēti, bet gan iekļaujas Tiesas judikatūrā, kurā jēdziens "publicēšana" LESD 263. panta sestās daļas izpratnē ir interpretēts plaši. Tā, papildus šā sprieduma 78. punktā minētajam gadījumam šajā jēdzienā ietilpst apstrīdētā tiesību akta publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī*, kura izriet nevis no Līgumā paredzēta pienākuma, bet gan no Eiropas Savienības iestāžu pastāvīgās prakses (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada

10. marts, Vācija/Padome, C-122/95, EU:C:1998:94, 36. un 39. punkts) vai no tādas atvasināto tiesību normas kā Regulas 2015/1589 32. panta 3. punkts (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2008. gada 25. novembris, *S.A.BA.R.*/Komisija, C-501/07 P, EU:C:2008:652, 23. punkts), vai pat publicēšana Savienības iestādes, struktūras, biroja vai aģentūras tīmekļvietnē, ja tā ir paredzēta atvasinātajās tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 26. septembris, *PPG* un *SNF*/*ECHA*, C-625/11 P, EU:C:2013:594, 30.–32. punkts).

81 Otrkārt, attiecībā uz LESD 263. panta sestās daļas mērķiem jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru termiņiem prasības celšanai saskaņā ar šo tiesību normu ir absolūts raksturs un tie neietilpst lietas dalībnieku un tiesas rīcības brīvībā. Šie termiņi tika noteikti tiesiskās drošības labad, lai novērstu to, ka Savienības tiesību akti, kas rada tiesiskas sekas, varētu tikt apstrīdēti bezgalīgi, kā arī lai novērstu jebkādu diskrimināciju vai patvaļīgu rīcību tiesas spriešanā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1967. gada 12. decembris, *Muller-Collignon*/Komisija, 4/67, EU:C:1967:51, 479. lpp.; 1997. gada 23. janvāris, *Coen*, C-246/95, EU:C:1997:33, 21. punkts; rīkojumus, 2010. gada 16. novembris, *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert* /Komisija, C-73/10 P, EU:C:2010:684, 52. punkts, kā arī 2019. gada 31. janvāris, *Iordăchescu* /Parlaments u.c., C-426/18 P, EU:C:2019:89, 21. punkts).

82 Pirmām kārtām, runājot par tādiem lēmumiem kā strīdīgais lēmums, ar kuru noslēgta valsts atbalsta formāla izmeklēšanas procedūra, konstatējams, ka atšķirībā no dienas, kad tas kļuvis zināms, tiesību akta publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* diena – tiesiskās drošības interesēs – var tikt objektīvi un droši noteikta attiecībā uz visām ieinteresētajām personām, kurām šis lēmums nav paziņots. Šajā ziņā nav nozīmes tam, vai šīs personas varēja iepazīties ar šo aktu pirms tā publicēšanas.

83 Turklāt tas izskaidro to, ka LESD 263. panta sestās daļas vispārējā sistēmā tiesiskās drošības interesēs publicēšanas datums prevalē pār dienu, kad tas kļuvis zināms, kura, kā atgādināts šā sprieduma 73. punktā, ir pakārtots kritērijs prasības celšanas termiņa sākumam. Tātad nevar piekrist Komisijai, kad tā būtībā ierosina apvērst attiecības starp šiem diviem LESD 263. panta sestajā daļā minētajiem kritērijiem.

84 Otrām kārtām, pretēji Komisijas apgalvojumiem šā sprieduma 76. un 80. punktā norādītā interpretācija ļauj arī novērst jebkādu diskrimināciju vai patvaļīgu rīcību tiesas spriešanā un tādējādi nodrošināt valsts atbalsta saņēmēju un konkurējošo uzņēmumu procesuālo tiesību vienlīdzību. Proti, attiecībā uz visām šīm ieinteresētajām personām prasības celšanas termiņš sākas vienā un tajā pašā dienā, proti, dienā, kad lēmums ir publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*. Turklāt, tā kā Komisija ir šāda lēmuma autore un ir atbildīga par tā publicēšanu *Oficiālajā Vēstnesī*, tā nevar pamatoti izvirzīt argumentu par pušu procesuālo tiesību it kā nevienlīdzību par sliktu sev pašai.

85 Treškārt, runājot par kontekstu, Līgumu struktūra arī liecina pret Komisijas ierosināto stingro paralēlismu starp jēdzieniem "publicēšana", kas izmantoti attiecīgi LESD 263. panta sestajā daļā un 297. panta 2. punkta otrajā daļā. Proti, šajā ziņā pietiek konstatēt, ka, lai gan abas šīs tiesību normas ietilpst LESD sestās daļas I sadaļā, tās nereglamentē vienu un to pašu priekšmetu. Pirmā norma ir ietverta minētās sadaļas 1. nodaļā, kas veltīta iestādēm, konkrētāk, 5. iedaļā, kura attiecas uz Eiropas Savienības Tiesu, savukārt otrā norma ietilpst minētās sadaļas 2. nodaļā, kas veltīta Savienības tiesību aktiem un to pieņemšanas procedūrām.

86 Visu šo iemeslu dēļ jāsecina, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 36.–43. punktā ir pamatoti nospriedusi, ka attiecībā uz AZ prasības celšanas termiņš sākās dienā, kad strīdīgais lēmums tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*.

87 Tāpēc pretapelācijas sūdzību pirmais pamats jānoraida kā nepamatots.

Par pretapelācijas sūdzību otro pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

88 Ar pretapelācijas sūdzību otro pamatu Komisija pārmet Vispārējai tiesai, ka tā esot pieļāvusi tiesību kļūdu pārsūdzētā sprieduma 41. punktā.

89 Minētajā 41. punktā apgalvojot, ka "nav pierādīts, ka aplūkojamajā gadījumā [AZ] būtu "pietiekamā apmērā" iepazinusies ar [strīdīgo] lēmumu" pirms tā publicēšanas, Vispārējā tiesa esot sagrozījusi faktus un pierādījumus. Proti, ņemot vērā Komisijas tiesvedībā Vispārējā tiesā iesniegtos pierādījumus, esot acīmredzams, ka AZ par strīdīgā lēmuma esamību kļuvis zināms, pirms tas tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*, vēlākais līdz 2018. gada 21. septembrim.

90 Vācijas Federatīvās Republikas ieskatā, tā kā pirmais pretapelācijas sūdzību pamats neesot pamatots, otrajam pamatam neesot nozīmes šo pretapelācijas sūdzību iznākumam. AZ uzskata, ka šis otrais pamats ir nepieņemams un jebkurā gadījumā nepamatots.

Tiesas vērtējums

91 Pārsūdzētā sprieduma 41. punktā Vispārējā tiesa ir norādījusi, ka "katrā ziņā nav pierādīts, ka aplūkojamajā gadījumā [AZ] būtu "pietiekamā apmērā" iepazinusies ar [strīdīgo] lēmumu".

92 Šajā sakarā izteiciens "katrā ziņā" liecina, ka runa ir par pārsūdzētā sprieduma *ad abundantiam* motīvu. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru argumenti, kas vērsti pret Vispārējās tiesas nolēmuma *ad abundantiam* motīviem, nevar būt pamats šī nolēmuma atcelšanai un tātad ir neiedarbīgi (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *United Parcel Service*/Komisija, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).

93 Tāpēc pretapelācijas sūdzību otrais pamats jānoraida kā neiedarbīgs bez nepieciešamības lemt par tā pieņemamību.

94 Tātad pretapelācijas sūdzības ir jānoraida pilnībā.

Par apelācijas sūdzībām

95 Apelācijas sūdzības pamatojumam lietā C-792/21 P AZ formāli izvirza četrus pamatus. Tomēr pamatus, kurus tā apzīmējusi kā pirmos divus apelācijas sūdzības pamatus, AZ aplūko kopīgi, nekādi tos nenošķirot. Tāpēc jāuzskata, ka AZ būtībā izvirza trīs pamatus. Pirmais apelācijas sūdzības pamats, kas iedalīts četrās daļās, attiecas uz tiesību tikt uzklausītam un pienākuma

norādīt pamatojumu pārkāpumu. Otrais pamats, ko var iedalīt četrās daļās, attiecas uz LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu. Trešais pamats ir balstīts uz diskriminācijas aizlieguma principa pārkāpumu.

96 Apelācijas sūdzības pamatojumam lietā C-793/21 P Vācijas Federatīvā Republika, kuru atbalsta AZ, izvirza vienu pamatu, kas attiecas uz LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu. Šis pamats būtībā pārklājas ar AZ otrā apelācijas sūdzības pamata trijām pirmajām daļām, ko atbalsta Vācijas Federatīvā Republika, lietā C-792/21 P.

Par pirmo apelācijas sūdzības pamatu lietā C-792/21 P

Lietas dalībnieku argumenti

97 Ar pirmo apelācijas sūdzības pamatu AZ apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausītai, pienākumu norādīt pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punkta pirmo teikumu.

98 Šis pamats ir iedalīts četrās daļās.

99 Pirmajā pamata daļā AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu un ir pārkāpusi tās tiesības tikt uzklausītai, pārsūdzētā sprieduma 8. punktā acīmredzami kļūdaini uzskatīdama, ka pretcikliskiem patērētājiem piemērotā tīkla maksa tika aprēķināta saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku. Pretēji tam, ko Vispārējā tiesa atzinusi minētajā punktā, un atbilstoši tam, ko AZ uzsvērusi tiesvedībā pirmajā instancē, 2005. gada rīkojumā *StromNEV* nekad neesot bijis paredzēts, ka pretcikliskiem patērētājiem maksa būtu aprēķināma saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 117. un 127. punktā esot nepareizi izpratusi AZ argumentus. Ja Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā šos argumentus, tā nebūtu balstījusies tikai uz 2005. gada rīkojumā *StromNEV* 19. punkta 2. apakšpunkta pirmajā teikumā paredzēto individuālo tīkla maksu, lai noteiktu atbilstošo juridisko ietvaru.

100 Otrajā pamata daļā AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 12., 68. un 101. punktā tā nav ņēmusi vērā AZ argumentāciju par strīdīgās piemaksas apmēra noteikšanu. Kļūdaini balstoties uz principu, ka šī summa attiecībā uz 2012. gadu tika aprēķināta un noteikta ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu, Vispārējā tiesa minētā sprieduma 100. punktā esot nepareizi secinājusi valsts kontroles esamību pār šo piemaksu. AZ uzskata, ka tieši sistēmas operatoriem ir rīcības brīvība minētās piemaksas aprēķināšanā un noteikšanā un ka tātad šī piemaksa nav pakļauta nekādai valsts kontrolei vai normai.

101 Trešajā pamata daļā AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 95. un 96. punktā tā nav ņēmusi vērā AZ argumentāciju par visu ar strīdīgo atbrīvojumu saistīto ieņēmumu zaudējumu un visu izmaksu neatlīdzināšanu. Šādi rīkodamās, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, kā arī AZ tiesības tikt uzklausītai. Ja Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā šo argumentāciju, tai būtu jāsecina, ka strīdīgā piemaksa nav nodoklis.

102 Ceturtajā pamata daļā AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 76. punktā tā nav ņēmusi vērā AZ argumentāciju par 2011. gada *BNetzA* lēmuma spēkā neesamību. Nospriežot, ka šis lēmums faktiski tika piemērots un ka tas varēja radīt sekas, kamēr netika atcelts vai atzīts par

prettiesisku, Vispārējā tiesa esot balstījusies uz kļūdainu valsts tiesību izpratni. Proti, AZ skatījumā, tā kā minētais lēmums atzīts par spēkā neesošu ar atpakaļejošu spēku no 2012. gada 1. janvāra, tas no paša sākuma nebija spēkā.

103 Komisija lūdz noraidīt pirmo apelācijas sūdzības pamatu kā daļēji nepieņemamu un katrā ziņā pilnībā nepamatotu.

Tiesas vērtējums

104 Ar pirmo apelācijas sūdzības pamatu AZ būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ievērojusi AZ tiesības tikt uzklausītai, kā arī pienākumu pamatot pārsūdzēto spriedumu, pienācīgi neņemot vērā vairākus tās iesniegtos argumentus. Turklāt šie trūkumi esot izraisījuši kļūdainus vērtējumus par Vācijas tiesībām un strīdīgo piemaksu.

105 Šajā ziņā, pirmkārt, jāatgādina, ka pienākums norādīt pamatojumu, kas Vispārējai tiesai ir saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 36. pantu kopsakarā ar šo statūtu 53. panta pirmo daļu, tai liek skaidri un nepārprotami darīt zināmu tās izmantoto argumentāciju, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt pieņemtā nolēmuma pamatojumu un lai Tiesa varētu veikt tiesas kontroli (spriedums, 2010. gada 14. oktobris, *Deutsche Telekom*/Komisija, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 135. un 136. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

106 Tomēr šis pienākums neliek Vispārējai tiesai sniegt izklāstu, kurā izsmeļoši un cits pēc cita būtu aplūkoti visi lietas dalībnieku izteiktie argumenti. Tādējādi pamatojums var būt netiešs, ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām uzzināt motīvus, uz kuriem pamatojas Vispārējā tiesa, un Tiesai gūt pietiekamu informāciju, lai veiktu kontroli apelācijas tiesvedībā (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 80. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

107 Konkrētajā gadījumā, runājot par šī apelācijas sūdzības pamata pirmo daļu, pirmkārt, jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 8. punkts ir ietverts tiesvedības faktu priekšvēstures izklāstā, nevis motīvos, ar kuriem Vispārējā tiesa ir lēmusi par lietas dalībnieku pamatiem un argumentiem. Otrkārt, attiecībā uz minētā sprieduma 117. un 127. punktu jānorāda, ka tajos ir ietverts atsevišķu tiesvedībā Vispārējā tiesā AZ izvirzīto argumentu kopsavilkums, kurus Vispārējā tiesa ir izvērtējusi un, sniedzot pamatojumu, noraidījusi minētā sprieduma 128.–132. punktā, ņemot vērā judikatūru, ko tā bija atgādinājusi šī paša sprieduma 122.–125. punktā. Apgalvojums par pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, kas skar pārsūdzētā sprieduma 8. punktu, tātad ir daļēji neiedarbīgs un daļēji nepamatots.

108 Attiecībā uz šī apelācijas sūdzības pamata otro līdz ceturto daļu jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 53.–115. punktā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi un, sniedzot pamatojumu, noraidījusi AZ pirmajā instancē izvirzītā pirmā prasības pamata pirmo daļu, kura attiecās uz atbalsta, kas būtu piešķirts no valsts līdzekļiem, neesamību. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa skaidri lēma par vairākiem AZ argumentiem un it īpaši minētā sprieduma 76. un 90. punktā noraidīja AZ argumentu saistībā ar 2011. gada *BNetzA* lēmuma spēkā neesamību, minētā sprieduma 95. un 96. punktā noraidīja tās argumentu par zaudējumu pilnīgas kompensācijas neesamību un tā paša sprieduma 101. punktā – tās argumentu par strīdīgās piemaksas apmēra noteikšanu.

109 Tātad pretēji tam, ko apgalvo AZ, Vispārējā tiesa nav pārkāpusi savu pienākumu norādīt pamatojumu, pienācīgi neņemot vērā šos argumentus. Tā kā AZ apgalvojums par tās tiesību tikt uzklausītai pārkāpumu ir balstīts uz premisu, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā tās argumentus, arī šis apgalvojums ir jānoraida.

110 Pārējā daļā – ciktāl šķiet, ka AZ, aizbildinoties ar it kā pieļautu pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, apgalvo, ka Vispārējai tiesai bija jāpiekrīt minētajiem argumentiem, jākonstatē, ka runa ir par jautājumu, kurš atšķiras no jautājuma par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi un kurš attiecas uz pamatojuma pamatotību (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 79. punkts).

111 Otrkārt, saistībā ar argumentiem par kļūdām, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi Vācijas tiesību analizē, jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 256. panta 1. punkta otro daļu un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu apelācijas sūdzības iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Tāpēc vienīgi Vispārējās tiesas kompetencē ir konstatēt un novērtēt atbilstošos faktus, kā arī izvērtēt pierādījumus. Tātad šo faktu un šo pierādījumu vērtējums, izņemot to sagrozīšanas gadījumus, nav tiesību jautājums, kas pats par sevi būtu pakļauts Tiesas kontrolei apelācijas tiesvedībā (spriedums, 2021. gada 4. marts, Komisija/*Fútbol Club Barcelona*, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

112 Tātad, ciktāl runa ir par to, lai apelācijas tiesvedībā tiktu pārbaudīti Vispārējās tiesas vērtējumi attiecībā uz valsts tiesībām, kuri valsts atbalsta jomā ir faktu vērtējumi, Tiesas kompetencē ir vienīgi pārbaudīt, vai nav notikusi šo tiesību sagrozīšana (spriedumi, 2014. gada 3. aprīlis, Francija/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 79. punkts, un 2023. gada 14. decembris, Komisija/*Amazon.com* u.c., C-457/21 P, EU:C:2023:985, 20. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Sagrozīšanai ir skaidri jāizriet no lietas materiāliem, lai nebūtu jāveic jauna faktu un pierādījumu izvērtēšana (spriedums, 2014. gada 3. aprīlis, Francija/Komisija, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 80. punkts).

113 Turklāt, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi faktus vai pierādījumus, tam saskaņā ar LESD 256. pantu, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunktu ir precīzi jānorāda uz elementiem, kurus šī tiesa esot sagrozījusi, un jādara zināmas kļūdas analīzē, kuras apelācijas sūdzības iesniedzēja vērtējumā varētu būt izraisījušas Vispārējās tiesas veikto sagrozīšanu (spriedumi, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99. punkts, kā arī 2022. gada 28. aprīlis, *Yieh United Steel*/Komisija, C-79/20 P, EU:C:2022:305, 53. punkts).

114 Aplūkojamajā gadījumā, pirmkārt, ir taisnība, ka Vācijas tiesību izklāstā, ko Vispārējā tiesa sniegusi pārsūdzētā sprieduma 8. punktā, ir pieļauta neprecizitāte. Pretēji tam, ko var likt domāt minētais punkts, tikai individuālās maksas bāzes slodzes patērētājiem, bet ne tās, kas bija piemērojamas pretcikliskiem patērētājiem, tika aprēķinātas saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku pirms strīdīgā atbrīvojuma ieviešanas. Tomēr AZ šī apelācijas sūdzības pamata ietvaros nav pierādījusi, ka šī neprecizitāte tiesvedības priekšvēstures izklāsta stadijā būtu ietekmējusi Vispārējās tiesas vērtējumu par pirmajā instancē celtās prasības pamatotību.

115 Otrkārt, pārējā daļā jākonstatē, ka AZ nav pierādījusi, ka būtu sagrozītas valsts tiesības, faktiskie apstākļi un tās Vispārējā tiesā izvirzītie argumenti. Proti, tā būtībā ir aprobežojusies ar vienkāršiem apgalvojumiem, vispārīgi apstrīdot atsevišķus Vispārējās tiesas vērtējumus.

116 Treškārt, tā kā arguments par 2011. gada *BNetzA* lēmuma seku neesamību pārklājas ar argumentāciju, ko AZ izvirzījusi saistībā ar tās otrā apelācijas sūdzības pamata otro daļu, tas tiks izvērtēts kopā ar pēdējo minēto.

117 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus un ievērojot iepriekšējā punktā izdarīto atrunu, pirmais apelācijas sūdzības pamats lietā C-792/21 P ir jānoraida kā daļēji neiedarbīgs un daļēji nepamatots.

Par otrā apelācijas sūdzības pamata pirmajām trijām daļām lietā C-792/21 P un vienīgo apelācijas sūdzības pamatu lietā C-793/21 P

118 AZ un Vācijas Federatīvā Republika pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ievērojusi LESD 107. panta 1. punktu, jo esot kļūdaini uzskatījusi, ka strīdīgais atbrīvojums ir atbalsts, kas piešķirts no "valsts līdzekļiem" šīs tiesību normas izpratnē.

119 To argumentācija būtībā skar trīs jautājumus, no kuriem pirmais attiecas uz juridisko kritēriju, kas ļauj izvērtēt no "valsts līdzekļiem" piešķirta pasākuma esamību, otrais attiecas uz obligāta nodokļa esamību un trešais – uz valsts kontroli.

Par juridisko kritēriju, kas ļauj izvērtēt no "valsts līdzekļiem" piešķirta pasākuma esamību

– *Lietas dalībnieku argumenti*

120 AZ otrā pamata pirmajā daļā un Vācijas Federatīvā Republika sava vienīgā pamata pirmajā daļā būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir piemērojusi kļūdainu juridisku kritēriju, lai novērtētu attiecīgo līdzekļu valstisko raksturu.

121 Pirmkārt, savos Tiesai iesniegtajos procesuālajos rakstos AZ un Vācijas Federatīvā Republika ir apstrīdējušas attiecīgi pārsūdzētā sprieduma 77. punktu, kā arī 64.–66. un 77. punktu, norādot, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini uzskatījusi, ka, lai noteiktu, vai līdzekļi ir valsts līdzekļi vai nē, tādas obligātās maksas esamība, kas jāmaksā galapatērētājiem vai galalietotājiem, un valsts kontrole pār šiem līdzekļiem vai šo līdzekļu pārvaldītājiem ir divi elementi, kas "veido daļu no alternatīvas [veido alternatīvu]", un tāpēc pietiek pārbaudīt, vai strīdīgā piemaksa ir obligāta maksa, kas pielīdzināma parafiskālam maksājumam. Gluži pretēji, runa esot par kumulatīviem kritērijiem, kā tas izrietot no judikatūras, tostarp no 2008. gada 17. jūlija sprieduma *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413, 66., 69., 70., 72. un 75. punkts), 2019. gada 28. marta sprieduma Vācija/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268, 72. punkts), 2019. gada 15. maija sprieduma *Achema* u.c. (C-706/17, EU:C:2019:407), kā arī 2021. gada 16. septembra sprieduma *FVE Holýšov I* u.c./Komisija (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

122 Turklāt Vācijas Federatīvā Republika uzskata, ka šī Vispārējās tiesas interpretācija, kas paredz alternatīvus kritērijus, ir pretrunā pārsūdzētā sprieduma 99. un nākamajiem punktiem, kuros Vispārējā tiesa esot izvērtējusi valsts kontroles esamību, lai gan tā jau bija secinājusi, ka pastāv obligāta maksa.

123 Otrkārt, Vācijas Federatīvā Republika uzskata, ka šo Vispārējās tiesas pieeju neapstiprina arī LESD 30. un 110. pants, kuri galvenokārt attiecas uz protekcionisma pasākumu atcelšanu un aizliegšanu.

124 Savukārt AZ šajā ziņā apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 83. un 86. punktā Vispārējā tiesa ir kļūdaini izvērtējusi tīkla lietotāja, nevis gala patērētāja maksāšanas pienākuma esamību un šajā ziņā ir atsaukusies uz jēdzienu "nodoklis" LESD 30. un 110. panta izpratnē. Strīdīgā piemaksa neatbilstot kritērijiem, kas izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz šo jēdzienu. Šī piemaksa atšķiroties no maksājumiem, kas tika aplūkoti lietās, kurās izveidota minētā judikatūra.

125 Treškārt, Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka LESD 107. panta 1. punkta interpretācija, saskaņā ar kuru jāprezumē, ka jebkuram nodoklim ir valstiska izcelsme, neatkarīgi no šajā tiesību normā izvirzītajiem mērķiem, ir juridiski kļūdaina. Šī interpretācija radītu Līgumos neparedzētas sekas, proti, ka jebkāda tirgus cenu regulēšana nozīmētu valsts līdzekļu izmantošanu un tādējādi par to būtu jāpaziņo saskaņā ar LESD 108. pantu. Šāds regulējums tomēr ietilpstot preču brīvas aprites piemērošanas jomā, nevis noteikumu par valsts atbalstu piemērošanas jomā.

126 Ceturtkārt, AZ apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 101., 104. un 110. punktā Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka valsts noteiktais līdzekļu izmantojums konkrētajā gadījumā liecina par valsts kontroles esamību.

127 Komisija iebilst, ka AZ otrā apelācijas sūdzības pamata pirmā daļa ir daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota. Tā uzskata, ka Vācijas Federatīvās Republikas vienīgā apelācijas sūdzības pamata pirmā daļa pati par sevi ir neiedarbīga.

– *Tiesas vērtējums*

128 AZ un Vācijas Federatīvā Republika būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir piemērojusi kļūdainu juridisku kritēriju, lai noteiktu, vai no strīdīgās piemaksas izrietošās summas ir radušās no "valsts līdzekļiem" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

129 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai atbalstu kvalificētu kā "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jābūt izpildītiem četriem nosacījumiem, proti, ka pastāv valsts iejaukšanās vai "valsts līdzekļu izmantošana", šī iejaukšanās var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ar minēto iejaukšanos tiek piešķirta selektīva priekšrocība tās saņēmējam un ar šo iejaukšanos tiek kropļota konkurence vai tiek radīti tās kropļošanas draudi (spriedums, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

130 Runājot par pirmo no šiem nosacījumiem, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pasākumu var kvalificēt kā valsts iejaukšanos vai atbalstu, kas piešķirts "no valsts līdzekļiem", ja, pirmkārt, pasākumu tieši vai netieši piešķir no šiem līdzekļiem un, otrkārt, pasākums ir piedēvējams dalībvalstij (spriedums, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 32. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

131 Konkrētāk, attiecībā uz nosacījumu, ka priekšrocībai jābūt piešķirtai "no valsts līdzekļiem", Tiesa savas judikatūras virknē ir noteikusi divus kritērijus, kas ļauj noteikt, ka līdzekļi, ar kuriem tiek piešķirta cenas priekšrocība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ir "valsts līdzekļi" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvārī, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 34., 38., 39. un 42. punkts).

132 Tādējādi, pirmkārt, līdzekļi, kas veidojas no nodokļa vai citiem obligātiem maksājumiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem un tiek pārvaldīti un sadalīti saskaņā ar šiem tiesību aktiem, ir "valsts līdzekļi" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 38. punkts).

133 Otrkārt, ar faktu, ka līdzekļus pastāvīgi kontrolē valsts un tie tādējādi ir kompetento valsts iestāžu rīcībā, pietiek, lai tos kvalificētu par "valsts līdzekļiem" minētās tiesību normas izpratnē (spriedums, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 39. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

134 Šā sprieduma 132. un 133. punktā minētie kritēriji ir alternatīvi kritēriji, kas ļauj konstatēt, ka pasākums ir piešķirts, izmantojot "valsts līdzekļus" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 42. punkts), kā AZ un Vācijas Federatīvā Republika to atzinušas tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, atbildot uz Tiesas jautājumu par 2023. gada 12. janvāra sprieduma DOBELES HES (C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1) tvērumu.

135 No tā izriet, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 64.–66. un 77. punktā secinādama, ka līdzekļu valstiskais raksturs LESD 107. panta 1. punkta izpratnē var tikt pierādīts ar diviem alternatīviem nosacījumiem, no kuriem viens ir saistīts ar obligātās maksas esamību, kas jāmaksā galapatērētājiem vai galalietotājiem, un otrais – ar valsts kontroli pār sistēmas pārvaldīšanu, tostarp pār līdzekļiem vai šo līdzekļu pārvaldītājiem. Ņemot vērā atbildes, ko tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai sniegušas AZ un Vācijas Federatīvā Republika, jānoraida visi argumenti, kuru mērķis ir apstrīdēt šo vērtējumu.

136 Otrkārt, pretēji tam, ko apgalvo Vācijas Federatīvā Republika, Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā pārsūdzētā sprieduma 99.–112. punktā ir uzskatījusi par lietderīgu izvērtēt, vai pastāv valsts kontrole pār līdzekļiem, kas gūti no strīdīgās piemaksas, vai pār sistēmas operatoriem, pēc tam, kad tā minētā sprieduma 98. punktā bija konstatējusi, ka pastāv parafiskāls maksājums vai obligāta maksa, kas nozīmē valsts līdzekļu izmantošanu.

137 Ir taisnība, ka Vispārējā tiesa būtu varējusi atteikties no šīs pārbaudes par valsts kontroles esamību, ņemot vērā abu tās pārbaudīto kritēriju alternatīvo raksturu. Tomēr nekas neliedz Vispārējai tiesai, it īpaši pareizas tiesas spriešanas apsvērumu dēļ, turpināt savu argumentāciju ar tādiem *ad abundantiam* apsvērumiem kā tie, kas šajā gadījumā attiecas uz valsts kontroles esamību, tāpat kā Tiesa to ir darījusi 2023. gada 12. janvāra sprieduma DOBELES HES (C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1) 41. punktā.

138 Treškārt, ciktāl Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka prezumpcija, ka visiem nodokļiem ir valstiska izcelsme, esot pretrunā LESD 107. panta 1. punkta mērķiem, tās argumentācija ir balstīta uz kļūdainu premisu un kļūdainu pārsūdzētā sprieduma izpratni.

139 Proti, pirmām kārtām, kā izriet no šā sprieduma 132. punkta, par "valsts līdzekļiem" šīs tiesību normas izpratnē var tikt uzskatīti nevis līdzekļi, kas tiek finansēti no jebkāda nodokļa, bet gan tikai tie, kas tiek finansēti ar valsts tiesību aktos paredzētu obligātu nodokli, kurš tiek pārvaldīts un sadalīts atbilstoši šiem tiesību aktiem. Otrām kārtām, Vispārējā tiesa, kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 77. un 78. punkta, ir tieši centusies pārbaudīt, vai strīdīgo piemaksu ir noteikusi valsts un vai šī piemaksa ar likumisku pienākumu ir pilnībā pārnesta uz šīs piemaksas galīgajiem parādniekiem.

140 Ceturtkārt, attiecībā uz AZ un Vācijas Federatīvās Republikas argumentāciju par LESD 30. un 110. pantu jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 86. punktā Vispārējā tiesa *ad abundantiam* motīvā, kas sākas ar apstākļa vārdu "turklāt", ir ņēmusi vērā ar šīm tiesību normām saistīto judikatūru. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka nav lielas nozīmes nodokļa parādnieka statusam, ja vien nodoklis attiecas uz attiecīgo preci vai darbību, kas nepieciešama saistībā ar šo preci. Tā

piebilda, ka izšķirošā nozīme tātad ir apstāklim, ka struktūrām, kas iekasējušas nodokli, nav vienkārši pienākums veikt iepirkumu par saviem finanšu līdzekļiem, bet valsts ir pilnvarojusi šīs struktūras pārvaldīt valsts līdzekļus.

141 Tā kā šajā punktā ir norādīts *ad abundantiam* motīvs, to kritizējošā argumentācija ir neiedarbīga.

142 Katrā ziņā jāsecina, ka Vispārējā tiesa ir atsaukusies uz judikatūru, kas attiecas uz LESD 30. un 110. pantu, nevis tālab, lai novērtētu strīdīgo piemaksu atbilstoši šīm tiesību normām, bet gan lai apstiprinātu savu šīs piemaksas analīzi no LESD 107. panta 1. punkta viedokļa. Tātad Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā sajaukusi atšķirīgos juridiskos režīmus, kas izriet attiecīgi no divām pirmajām minētajām LESD normām un no trešās minētās normas.

143 Piektkārt, attiecībā uz AZ argumentu, ka nodoklis būtībā esot konstatējams tikai tad, ja maksājuma parādnieks ir galapatērētājs, jākonstatē, ka šis arguments konkrētāk attiecas uz obligātas maksas esamības vērtējumu. Tā kā minētais vērtējums ir AZ otrā apelācijas sūdzības pamata otrās daļas priekšmets, šis arguments tiks izvērtēts pēdējās minētās pamata daļas ietvaros.

144 Sestkārt, attiecībā uz AZ argumentiem, ar kuriem tā apstrīd pārsūdzētā sprieduma 101., 104. un 110. punktu, jānorāda, ka minētie punkti, tāpat kā šie argumenti attiecas uz Vispārējās tiesas veikto valsts kontroles esamības vērtējumu. Tā kā minētais vērtējums ir AZ otrā apelācijas sūdzības pamata trešās daļas priekšmets, jāskata pēdējās minētās pamata daļas analīze turpmāk.

145 Ņemot vēra iepriekš izklāstītos motīvus un ievērojot šā sprieduma 143. un 144. punktā izdarītās atrunas, AZ otrā pamata pirmā daļa un Vācijas Federatīvās Republikas vienīgā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā daļēji neiedarbīgi un daļēji nepamatoti.

Par obligātā nodokļa esamību

– *Lietas dalībnieku argumenti*

146 AZ ar otrā apelācijas sūdzības pamata otro daļu un Vācijas Federatīvā Republika ar vienīgā apelācijas sūdzības pamata otro daļu būtībā apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 68. un 75.–115. punktā Vispārējā tiesa ir kļūdaini piemērojusi LESD 107. panta 1. punktu, strīdīgo piemaksu kvalificējot kā parafiskālu maksājumu vai obligātu maksu.

147 AZ apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi valsts tiesības, kļūdaini konstatējot, ka sistēmas operatoriem ir pienākums iekasēt strīdīgo piemaksu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa esot kļūdaini pamatojusies tikai uz 2011. gada *BNetzA* lēmumu. Tomēr Vācijas tiesas ne tikai esot atzinušas šo lēmumu par prettiesisku, bet arī par spēkā neesošu jau no paša sākuma un tāpēc, pretēji tam, ko Vispārējā tiesa nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 76. punktā, minētais lēmums nevarēja radīt sekas. Šajā ziņā Vispārējā tiesa AZ argumentu, kas bija izvirzīts tās atbildē uz Vispārējās tiesas jautājumiem, esot kļūdaini uzskatījusi par novēlotu. AZ ieskatā strīdīgās piemaksas mehānisma darbība bija jāizvērtē, ņemot vērā 2013. gada rīkojumu *StromNEV*, kas bija piemērojams ar atpakaļejošu spēku no 2012. gada 1. janvāra pēc 2011. gada rīkojuma *StromNEV* 19. punkta 2. apakšpunkta septītā teikuma atcelšanas. Šajos rīkojumos neesot paredzēts pienākums sistēmas operatoriem iekasēt strīdīgo piemaksu, nedz arī piešķirtas pilnvaras *BNetzA* noteikt šiem operatoriem šādu pienākumu. Turklāt *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) 2015. gada 6. oktobra spriedumā, uz kuru Vispārējā tiesa balstījusies pārsūdzētā sprieduma 85. punktā, neesot noteikts neviens šāda veida pienākums.

148 Otrkārt, AZ apgalvo, ka valsts tiesībās nav paredzēts nekāds pienākums maksāt strīdīgo piemaksu nedz tīkla lietotājiem, kurus Vispārējā tiesa esot kļūdaini apzīmējusi kā "galapatērētājus", nedz arī galapatērētājiem šī vārda tiešā nozīmē. Pat ja tiktu pieņemts, ka ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu sistēmas operatoriem bija noteikts pienākums iekasēt šo piemaksu, šāds pienākums, pretēji tam, ko Vispārējā tiesa nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 85., 88. un 90. punktā, neesot pietiekams, lai simetriski noteiktu pienākumu tīkla lietotājiem maksāt piemaksu. Maksāšanas pienākums varēja tikt paredzēts tikai saskaņā ar līgumisku vienošanos, kas apspriesta katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā, ka attiecībā uz 2012. un 2013. gadu nebija tiesību aktos paredzētas prasības par līgumiska pienākuma – pārnest strīdīgo piemaksu uz tīkla lietotājiem – uzņemšanos vai par tā saturu. AZ uzskata, ka patiesībā katram elektroenerģijas piegādātājam kā tīkla lietotājam bija jālemj par strīdīgās piemaksas pārnešanu uz galapatērētājiem, bet to Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi. Pat ja visi piegādātāji būtu nolēmuši sistemātiski pārnest šo piemaksu uz galapatērētājiem, šāda prakse neesot pietiekama, lai secinātu, ka pastāv juridisks pienākums.

149 Trešķārt, AZ uzskata, ka pretēji tam, ko Vispārējā tiesa apgalvojusi pārsūdzētā sprieduma 91.–96. punktā, sistēmas operatori nesaņem pilnīgu kompensāciju par strīdīgā atbrīvojuma radītajiem ieņēmumu zaudējumiem un izmaksām. It īpaši tāda bāzes slodzes patērētāja maksātnespējas gadījumā, kurš saņēmis šo atbrīvojumu, kaut arī nosacījumi nebija izpildīti, gan ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu, gan ar piemērojamajām tiesību normām esot izslēgta tādu sistēmas operatora zaudējumu kompensācija, kas izrietēja no šāda patērētāja parādiem. Turklāt Vispārējā tiesa esot sagrozījusi valsts juridisko kontekstu, minētā sprieduma 96. punktā noraidot AZ argumentu par to, ka strīdīgo atbrīvojumu dēļ slēgtās sadales sistēmas operatori esot cietuši ieņēmumu zaudējumus.

150 Līdzīgi Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, pirmkārt, ka it īpaši pārsūdzētā sprieduma 78., 83., 84. un 86. punktā Vispārējā tiesa ir kļūdaini konstatējusi, ka attiecībām starp elektroenerģijas piegādātāju un galapatērētāju nebija izšķirošas nozīmes, lai secinātu, ka pastāv obligāta maksa, kļūdaini pamatojot šo konstatējumu ar to, ka strīdīgā piemaksa tiek iekasēta nevis par elektroenerģijas patēriņu, bet gan par tīkla izmantošanu. Otrkārt, minētā sprieduma 85. un 87.–90. punktā Vispārējā tiesa esot kļūdaini un bez jebkāda pamatojuma atsaukusies uz iekasēšanas pienākumu un no tā esot kļūdaini secinājusi valsts tiesību aktos paredzēto pienākumu maksāt strīdīgo piemaksu. Tā kā neesot nepastāvējis likumisks pienākums maksāt šo piemaksu, to varēja iekasēt, tikai pamatojoties uz civiltiesību normām. Argumentācija, ko izmantojusi Vispārējā tiesa, lai izdarītu šo konstatējumu un šo secinājumu, esot pretrunā Tiesas judikatūrai.

151 Komisija atbild, ka AZ argumenti attiecīgajā gadījumā ir nepieņemami, neiedarbīgi vai nepamatoti. Tā uzskata, ka Vācijas Federatīvās Republikas izvirzītie argumenti ir balstīti uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma un Tiesas judikatūras interpretāciju un ka tie katrā ziņā ir neiedarbīgi.

– *Tiesas vērtējums*

152 Kā izriet no šā sprieduma 132. punktā minētās judikatūras, līdzekļi, kas veidojas no nodokļa vai citiem obligātiem maksājumiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem un tiek pārvaldīti un sadalīti saskaņā ar šiem tiesību aktiem, ir "valsts līdzekļi" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

153 Šajā gadījumā, pārsūdzētā sprieduma 78.–97. punktā izvērtējusi strīdīgo piemaksu, Vispārējā tiesa minētā sprieduma 98. punktā secināja, ka šī piemaksa ietver valsts līdzekļu izmantošanu. Šī secinājuma pamatojumam tā norādīja, ka ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu sadales sistēmu

operatoriem bija noteikts pienākums iekasēt strīdīgo piemaksu no tīkla lietotājiem un šādi gūtos ieņēmumus pārskaitīt pārvades sistēmu operatoriem. Tā arī norādīja, ka šīs piemaksas mehānisms nodrošināja tīklu operatoriem, ka tiek pilnībā kompensēti ieņēmumu zaudējumi, kas šiem operatoriem radušies strīdīgā atbrīvojuma dēļ, jo minētās piemaksas summa bija pielāgota to līdzekļu summai, kas bija prasīti atbilstoši šim atbrīvojumam. Tā turklāt uzsvēra, ka šī summa tika noteikta saskaņā ar metodiku, kas noteikta ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu, precizējot, ka attiecībā uz 2012. gadu šajā lēmumā noteikta tās pašas piemaksas sākotnējā summa.

154 AZ un Vācijas Federatīvā Republika apstrīd šos vērtējumus, izvirzot trīs argumentu virknes.

155 Pirmkārt, AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka pienākumu iekasēt strīdīgo piemaksu tā izsecinājusi no 2011. gada *BNetzA* lēmuma, lai gan Vācijas tiesas šo lēmumu bija atzinušas par spēkā neesošu un tiesiskais regulējums neļāva *BNetzA* noteikt šādu pienākumu.

156 Šajā ziņā, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 76. un 90. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka argumenti par 2011. gada *BNetzA* lēmuma seku neesamību tiesvedībā Vispārējā tiesā tika izvirzīti novēloti.

157 Šajā konstatējumā nav pieļauta tiesību kļūda.

158 Proti, nav apstrīdēts, ka tiesvedībā Vispārējā tiesā AZ šos argumentus izvirzīja tikai atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem jautājumiem stadijā. Turklāt minētos argumentus nevar uzskatīt par paplašinājumu pirmajā instancē iesniegtajā prasības pieteikumā izvirzītajam pirmajam pamatam, kas attiecas uz "valsts atbalsta" neesamību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jo ar šo pamatu nebija apstrīdēta 2011. gada *BNetzA* lēmuma radīto seku esamība pati par sevi, bet tā mērķis bija kritizēt vērtējumus, ko Komisija ir izdarījusi, balstoties uz minēto lēmumu. Tātad Vispārējā tiesa ir pareizi piemērojusi tās Reglamenta 84. panta 1. punktu, konstatējot, ka tie paši argumenti ir nepieņemami to novēlotās iesniegšanas dēļ.

159 Otrkārt, katrā ziņā jānorāda, ka šā sprieduma 155. punktā minētajiem argumentiem nevar piekrist.

160 Proti, nedz atbalsta shēmas iespējamais prettiesiskums, tostarp no valsts tiesību skatpunkta, nedz tās atzīšana par spēkā neesošu neatņem tai "valsts atbalsta" raksturu, ja, neraugoties uz šādu prettiesiskumu vai atzīšanu par spēkā neesošu, šāda shēma ir radījusi sekas praksē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 3. marts, *Heiser*, C-172/03, EU:C:2005:130, 38. punkts, kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 69. punkts), kā Vispārējā tiesa būtībā pamatoti ir nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 76. un 90. punktā. Turklāt, kā Vispārējā tiesa arī pamatoti norādījusi minētā sprieduma 76. punktā, noteikumu par valsts atbalstu efektivitāte tiktu būtiski samazināta, ja šos noteikumus varētu nepiemērot tādēļ vien, ka atbalsta pasākums, kas faktiski tika piemērots, vēlāk atzīts par spēkā neesošu *ab initio*. Tādējādi šajā ziņā nav nozīmes tam, ka atbalsta shēmas iespējamā atcelšana notiek ar atpakaļejošu spēku, ja noteiktā laika posmā shēma patiešām tika piemērota praksē (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, Komisija/Ungārija, C-286/12, EU:C:2012:687, 44. un 45. punkts).

161 Attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma 85. punktā minēto *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) 2015. gada 6. oktobra spriedumu jāuzsver, ka Vispārējā tiesa ir vienīgi norādījusi, ka minētā Vācijas tiesa bija secinājusi, ka strīdīgā piemaksa ir nodoklis, ar kuru būtu jāsedz tīkla operatoru

ciestie ieņēmumu zaudējumi. Tātad, ciktāl AZ pārmet Vispārējai tiesai, ka no minētā sprieduma tā ir kļūdaini secinājusi strīdīgās piemaksas iekasēšanas pienākuma esamību, AZ arguments ir balstīts uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma izpratni.

162 Otrkārt, AZ un Vācijas Federatīvā Republika apgalvo, ka Vispārējā tiesa kļūdaini ir konstatējusi, ka pastāv strīdīgās piemaksas maksāšanas pienākums, kas gulstas uz galapatērētājiem, kuri turklāt kļūdaini definēti kā tādi, kas ietver tīkla lietotājus.

163 Pirmām kārtām, attiecībā uz strīdīgās piemaksas galīgo parādnieku identificēšanu Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 83. punktā uzskatīja, ka šī piemaksa attiecas tikai uz attiecībām starp sistēmas operatoriem un tīkla lietotājiem, jo šī piemaksa tiek iekasēta atbilstoši tīkla izmantošanai, nevis elektroenerģijas patēriņam. Minētā sprieduma 84. punktā Vispārējā tiesa no tā secināja, ka jautājumam par to, vai elektroenerģijas piegādātājiem savukārt bija pienākums minēto piemaksu pārnest uz elektroenerģijas galapatērētājiem, nav nozīmes. Vispārējās tiesas ieskatā piemaksas galīgie parādnieki bija tīkla lietotāji, proti, paši piegādātāji, kā arī tīklam tieši pieslēgtie galapatērētāji, bet ne pārējie galapatērētāji.

164 Šajā ziņā apsvērums, saskaņā ar kuru strīdīgā piemaksa tiek iekasēta atbilstoši tīkla izmantošanai, un apsvērums, ka tīkla lietotāji jāuztver kā galapatērētāji, ir faktu vērtējumi. Saskaņā ar šā sprieduma 111. punktā atgādināto judikatūru Tiesai nav jāpārbauda šāds vērtējums, ja nav apgalvota sagrozīšana.

165 Otrām kārtām, attiecībā uz tāda maksāšanas pienākuma esamību, kas gulstas uz tīkla lietotājiem, no pārsūdzētā sprieduma 85. un 87.–89. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa ir pārņēmusi Komisijas vērtējumus, atbilstoši kuriem ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu sadales sistēmu operatoriem bija noteikts pienākums iekasēt un pārnest strīdīgo piemaksu un ka šajā lēmumā bija paredzēts arī katru mēnesi pārskaitīt no šīs piemaksas gūtos ieņēmumus dažādiem pārvades sistēmu operatoriem. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka strīdīgajai piemaksai, ko administratīvā iestāde ieviesusi ar reglamentējošu pasākumu, bija saistošs raksturs attiecībā pret tīkla lietotājiem.

166 Saskaņā ar Tiesas judikatūru, kurā precizēts šā sprieduma 132. un 152. punktā atgādinātais kritērijs, summas, kuras izriet no papildmaksas, ko valsts noteikusi elektroenerģijas pircējiem, līdzinās nodoklim, ar kuru tiek aplikta elektroenerģija un kuru izcelsme ir "valsts līdzekļi" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Lai tos varētu šādi kvalificēt, līdzekļiem jābūt gūtiem no obligātajām iemaksām, kas noteiktas attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos un jābūt pārvaldītiem un sadalītiem saskaņā ar šiem tiesību aktiem, neatkarīgi no tā, vai finansējuma mehānisms – šaurā skatījumā – pieder nodokļiem raksturīgu maksājumu kategorijai valsts tiesībās. Savukārt nepietiek ar to, ka sistēmu operatori elektroenerģijas pārdošanas cenās saviem galapatērētājiem iekļauj papildu izmaksas, ko rada to pienākums iepirkt elektroenerģiju, kas saražota no noteiktiem energoresursiem, par likumā noteiktajiem tarifiem, ja šī kompensācija izriet tikai no prakses, nevis no likumiska pienākuma. Proti, šādā gadījumā maksājumu nevarētu uzskatīt par obligātu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 12. janvāris, DOBELES HES, C-702/20 un C-17/21, EU:C:2023:1, 34.–37. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

167 Aplūkojamajā gadījumā no Vispārējās tiesas veiktajiem faktu konstatējumiem izriet, ka Tiesai nav jāpārbauda, vai ar 2011. gada *BNetzA* lēmumu sadales sistēmu operatoriem bija noteikts pienākums iekasēt strīdīgo piemaksu no tīkla lietotājiem. Tāpat, ņemot vērā pārsūdzētā sprieduma 12., 68. un 94. punktā Vispārējās tiesas veiktos faktu konstatējumus, ir skaidrs, ka Tiesai nav jāpārbauda, vai šajā lēmumā bija paredzēta metode, saskaņā ar kuru pārvades sistēmu operatoriem katru gadu bija jānosaka strīdīgās piemaksas apmērs.

168 Ņemot vērā šā sprieduma 166. punktā atgādināto judikatūru, jāuzskata, ka summas, kas izriet no obligāta maksājuma, kurš – kā tas ir strīdīgās piemaksas gadījumā – ir noteikts ar reglamentējošu pasākumu, identificējot struktūras, pat ja tās ir privātas, kurām ir uzticēts iekasēt šo maksājumu no parādniekiem, kuri arī ir identificēti ar šo pasākumu, un nosakot metodi, kas ļauj noteikt minētā maksājuma apmēru un tās ikgadējo korekciju, nāk no "valsts līdzekļiem" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. It īpaši, tā kā šī maksājuma avots ir reglamentējošs pasākums, kas nosaka pienākumu sistēmas operatoriem to iekasēt, nevar apgalvot, ka tas izriet no vienkāršas prakses.

169 Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka reglamentējošajā pasākumā ir paredzēts tikai sistēmas operatoru pienākums iekasēt strīdīgo piemaksu, skaidri neidentificējot tīkla lietotāju pienākumu maksāt šo piemaksu. Proti, likumiskā pienākuma iekasēt minēto piemaksu lietderīgā iedarbība noteikti nozīmē simetrisku šī nodokļa maksāšanas pienākumu, kas gulstas uz tā parādniekiem.

170 Trešām kārtām, attiecībā uz strīdīgā atbrīvojuma radīto izmaksu kompensēšanu, pirmkārt, Vispārējā tiesa, atsaucoties uz 2011. gada *BNetzA* lēmumu, pārsūdzētā sprieduma 91., 92. un 95. punktā pārņēma strīdīgajā lēmumā Komisijas izdarīto konstatējumu, saskaņā ar kuru strīdīgās piemaksas mehānisms nodrošināja sistēmu operatoriem pilnīgu to ieņēmumu zaudējumu kompensāciju, kas tiem bija radušies strīdīgā atbrīvojuma dēļ, jo šīs piemaksas summa bija pielāgota šī atbrīvojuma dēļ prasīto līdzekļu summai.

171 Vērtējums, saskaņā ar kuru 2011. gada *BNetzA* lēmumā paredzētajai strīdīgās piemaksas apmēra noteikšanas metodei bija jāļauj segt visas ar strīdīgo atbrīvojumu saistītās izmaksas, ir Vispārējās tiesas veikts faktu vērtējums, kas Tiesai nav jāpārbauda apelācijas tiesvedībā, ja nav apgalvota sagrozīšana, saskaņā ar šā sprieduma 111. punktā atgādināto judikatūru.

172 Otrkārt, attiecībā uz tiem ieņēmumu zaudējumiem maksātnespējas dēļ, kuri finansiāli gulstas uz sadales sistēmu operatoriem, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 95. punktā uzskatīja, ka šāds zaudējums nav uzskatāms par ieņēmumu zaudējumiem aplūkojamās shēmas izpratnē un ir pamatots ar apstākli, ka attiecības starp tīkla operatoriem un strīdīgās piemaksas galīgajiem parādniekiem ir privāto tiesību attiecības.

173 No Tiesas judikatūras izriet, ka līdzekļi, kas tiek iegūti no valsts tiesību aktos noteiktām obligātajām iemaksām un pārvaldīti un sadalīti atbilstoši šiem tiesību aktiem, var tikt uzskatīti par "valsts līdzekļiem" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pat ja tos pārvalda no valsts iestādēm nošķirtas struktūras (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère*! u.c., C-262/12, EU:C:2013:851, 25. punkts, kā arī 2019. gada 15. maijs, *Achema* u.c., C-706/17, EU:C:2019:407, 54. punkts).

174 Tātad, ciktāl šādām struktūrām, kā, piemēram, sistēmas operatoriem, ir pienākums iekasēt attiecīgos maksājumus, apstāklis, ka attiecības starp šiem operatoriem un strīdīgās piemaksas galīgajiem parādniekiem ir privāto tiesību attiecības, neliedz secināt, ka no šīs piemaksas iegūtie līdzekļi ir valsts līdzekļi. Tas pats attiecas uz apstākli, ka ieņēmumu zaudējumus, ko tostarp veido nesamaksātās strīdīgās piemaksas summas, maksātnespējas gadījumā sedz minētie operatori.

175 Šajā ziņā ir taisnība, kā to norāda AZ, ka tās argumentācija Vispārējā tiesā attiecās nevis uz prasījumiem, kuri izriet no nesamaksātajām strīdīgās piemaksas summām, bet gan uz prasījumiem, kas saistīti ar to, ka tīkla maksas nesamaksāja lietotājs, kurš konkrētā gadā bija nepamatoti saņēmis strīdīgo atbrīvojumu un kurš nespēja *a posteriori* samaksāt maksājamo tīkla maksu. Tomēr, kā apgalvo Komisija, šādi prasījumi būtībā pieder pie komerciāliem prasījumiem,

kas izriet no privāto tiesību attiecībām, tāpat kā prasījumi, kuri izriet no nesamaksātajām strīdīgās piemaksas summām. Tātad šā sprieduma 173. un 174. punktā izklāstīto iemeslu dēļ AZ argumentācija katrā ziņā bija noraidāma, un tāpēc šī Vispārējās tiesas kļūda ir neiedarbīga.

176 Treškārt, attiecībā uz slēgtām sadales sistēmām Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 96. punktā uzskatīja, ka slēgtās sadales sistēmas operatori nav "sistēmas operatori" Likuma par kombinētu siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu izpratnē un tiem bija piemērojama strīdīgā piemaksa – tāpat kā elektroenerģijas galapatērētājiem.

177 Jākonstatē, ka AZ pēc būtības neapstrīd nevienu no šiem abiem motīviem un, nepierādot Vispārējās tiesas pieļautu faktu un valsts tiesību sagrozīšanu, vienīgi apgalvo, ka slēgtas sadales sistēmas operatori ir cietuši ieņēmumu zaudējumus saistībā ar strīdīgo atbrīvojumu. Tādēļ šāda argumentācija apelācijas stadijā jānoraida kā nepieņemama.

178 Ceturtkārt, ciktāl AZ pirmā apelācijas sūdzības pamata trešajā daļā apgalvo, ka šajā stadijā jāizvērtē fakts, ka Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā tās argumentu par "citu izmaksu", kas saistīti ar strīdīgo atbrīvojumu, neatlīdzināšanu, pietiek norādīt, ka pirmajā instancē iesniegtajā prasības pieteikumā AZ šādu argumentu nebija izvirzījusi. Tāpēc Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā nav pienācīgi ņēmusi vērā šo argumentu.

179 Ņemot vērā iepriekš minētos motīvus, AZ otrā apelācijas sūdzības pamata otrā daļa jānoraida kā daļēji nepieņemama, daļēji neiedarbīga un daļēji nepamatota. Vācijas Federatīvās Republikas vienīgā apelācijas sūdzības pamata otrā daļa jānoraida kā nepamatota.

Par valsts kontroli

– *Lietas dalībnieku argumenti*

180 AZ ar otrā apelācijas sūdzības pamata trešo daļu un Vācijas Federatīvā Republika sava vienīgā apelācijas sūdzības pamata trešajā daļā būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriezdama, ka pastāv valsts kontrole pār līdzekļiem, kas radušies no strīdīgās piemaksas.

181 Komisija atbild, ka AZ argumenti attiecīgajā gadījumā ir nepieņemami, neiedarbīgi vai nepamatoti. Tā uzskata, ka Vācijas Federatīvās Republikas vienīgā pamata trešā daļa ir nepamatota un katrā ziņā neiedarbīga.

– *Tiesas vērtējums*

182 Kā izriet no šā sprieduma 131.–134. punktā minētās judikatūras, tāda nodokļa vai citu obligātu maksājumu esamība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas tiek pārvaldīti un sadalīti saskaņā ar šiem tiesību aktiem, un valsts kontroles esamība pār attiecīgajām summām ir divi alternatīvi kritēriji, kas ļauj identificēt "valsts līdzekļus" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

183 Konkrētajā gadījumā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 98. punktā konstatēja, ka strīdīgā piemaksa šīs judikatūras izpratnē ir parafiskāls maksājums vai obligāta maksa, kas ietver valsts līdzekļu izmantošanu. Kā izriet no šā sprieduma 152.–179. punkta, AZ un Vācijas Federatīvajai Republikai nav izdevies pierādīt, ka šajā Vispārējās tiesas konstatējumā būtu pieļauta tiesību kļūda.

184 Minētais konstatējums pats par sevi ir pietiekams, lai secinātu, ka attiecīgais pasākums tika piešķirts, izmantojot "valsts līdzekļus" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, bez nepieciešamības pārbaudīt, vai attiecīgās summas bija valsts kontrolē.

185 Tātad AZ otrā apelācijas sūdzības pamata trešā daļa un Vācijas Federatīvās Republikas vienīgā apelācijas sūdzības pamata trešā daļa ir neiedarbīga.

186 No visiem iepriekš izklāstītajiem motīviem, ievērojot šā sprieduma 145. punktā izdarītās atrunas, izriet, ka apelācijas sūdzības lietā C-792/21 P otrā pamata trīs pirmās daļas, kā arī apelācijas sūdzības lietā C-793/21 P vienīgais pamats ir jānoraida pilnībā.

Par otrā apelācijas sūdzības pamata ceturto daļu lietā C-792/21 P

Lietas dalībnieku argumenti

187 AZ apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 8. un 128.–131. punktā Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdas, nosakot atsauces satvaru, ko Komisija izvēlējusies, lai analizētu strīdīgā pasākuma selektīvo raksturu.

188 Pirmkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka Komisija nav pamatojusies tikai uz īpašo tīkla maksu, kas paredzēta 2011. gada rīkojuma *StromNEV* 19. punkta 2. apakšpunktā. Tai esot bijis jāsecina, ka Komisijai bija jāpārbauda visas īpašās tīkla maksas, tostarp tās, kas paredzētas 2011. gada rīkojuma *StromNEV* 19. punkta 1. un 3. apakšpunktā, bet Komisija tomēr to nav izdarījusi.

189 Otrkārt, Vispārējā tiesa esot nepareizi izpratusi valsts tiesības, kļūdaini secinādama tīkla maksu salīdzināmību, definējot atsauces satvaru. Pretēji Vispārējās tiesas nostājai pretcikliskajiem patērētājiem paredzētā maksa netika aprēķināta saskaņā ar fiziskā maršruta metodiku.

190 Komisija uzskata, ka šī pamata daļa ir daļēji nepieņemama un kopumā nepamatota.

Tiesas vērtējums

191 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no LESD 256. panta, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas un Tiesas Reglamenta 169. panta 2. punkta izriet, ka apelācijas sūdzībā precīzi jānorāda sprieduma, kura atcelšana tiek lūgta, kritizētie elementi, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti pamato šo lūgumu. Apelācijas sūdzība, kurā nav pat ietverta argumentācija, lai konkrēti identificētu tiesību kļūdu pārsūdzētajā spriedumā, bet kurā ir vienīgi atkārtoti tiesvedībā Vispārējā tiesā jau izvirzītie pamati un argumenti, neatbilst šai prasībai. Proti, šāda apelācijas sūdzība patiesībā ir lūgums, lai vienkārši panāktu Vispārējai tiesai iesniegtā prasības pieteikuma atkārtotu izskatīšanu, taču tas nav Tiesas kompetencē (spriedums, 2020. gada 22. septembris, Austrija/Komisija, C-594/18 P, EU:C:2020:742, 91. punkts un tajā minētā judikatūra).

192 Taču ar pirmo argumentu, kas izvirzīts šīs otrā pamata daļas atbalstam, AZ būtībā tikai atkārto savu Vispārējā tiesā izvirzīto iebildumu, nenorādot konkrētus iemeslus apgalvojumam, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 128.–131. punktā esot pieļāvusi tiesību kļūdu. Tādēļ šis arguments ir nepieņemams.

193 Runājot par otro argumentu, ko AZ izvirzījusi šīs otrā pamata daļas atbalstam, ir taisnība, kā šā sprieduma 114. punktā norādīts, ka pārsūdzētā sprieduma 8. punktā ir pieļauta neprecizitāte. Tomēr nekas pārsūdzētā sprieduma 128.–131. punktā izklāstītajos motīvos neļauj secināt, ka šī neprecizitāte būtu ietekmējusi to tīkla maksu salīdzināmības vērtējumu, kas nosaka atsauces satvaru. Lai gan AZ apgalvo pretējo, tai tomēr nav izdevies to pierādīt. Tātad tās arguments nav pamatots.

194 Visu šo motīvu dēļ apelācijas sūdzības lietā C-792/21 P otrā pamata ceturtā daļa jānoraida kā daļēji nepieņemama un daļēji nepamatota.

195 Tāpēc šīs apelācijas sūdzības otrais pamats jānoraida pilnībā.

Par trešo apelācijas sūdzības pamatu lietā C-792/21 P

Lietas dalībnieku argumenti

196 Ar trešo apelācijas sūdzības pamatu lietā C-792/21 P AZ apgalvo diskriminācijas aizlieguma principa pārkāpumu, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi pārsūdzētā sprieduma 141. punktā. Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā atšķirīgo attieksmi, kas izriet no rīkojuma atgūt atbalstu, salīdzinājumā ar pārejas režīma piemērošanu. Vispārējās tiesas vērtējums, saskaņā ar kuru šim režīmam šajā lietā nav nozīmes, esot pamatots ar atsauci uz minētā sprieduma 132. punktu. Tomēr AZ ieskatā nav saprotams, kāpēc Vispārējā tiesa nav izvērtējusi strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīdī pastāvošo tiesisko situāciju no minētā režīma skatpunkta. Apstāklis, ka šis režīms netika paziņots Komisijai, neesot pārliecinošs pamatojums, lai to neņemtu vērā. Ja Vispārējā tiesa šo režīmu būtu uzskatījusi par tādu, kuram ir nozīme lietā, un būtu izvērtējusi AZ argumentāciju, tā būtu izdarījusi citādu secinājumu attiecībā uz diskriminācijas esamību.

197 Komisija uzskata, ka šis pamats ir ne tikai nepieņemams, bet arī neiedarbīgs un jebkurā gadījumā nepamatots.

Tiesas vērtējums

198 Iesākumā jākonstatē, ka pretēji tam, ko apgalvo Komisija, šis pamats ir pieņemams. Proti, ar šo pamatu AZ būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā esot pārkāpusi diskriminācijas aizlieguma principu, pārsūdzētā sprieduma 141. punktā, lasot to kopā ar 132. punktu, noraidīdama tās argumentus par rīkojuma atgūt atbalstu diskriminējošo raksturu. Lai gan savā argumentācijā AZ atkārto dažus argumentus, kas jau bija izvirzīti tiesvedībā Vispārējā tiesā, tomēr tā konkrēti kritizē motīvus, kuru dēļ Vispārējā tiesa noraidīja šo argumentu nozīmīgumu.

199 Vispirms jānorāda, ka minētos AZ argumentus Vispārējā tiesa noraidīja pārsūdzētā sprieduma 141. punktā, lasot to kopā ar tā 132. punktu. Šajā ziņā tā norādīja, ka jebkāda atsauce uz pārejas režīmu, kas nav strīdīgā lēmuma priekšmets un kas nebija piemērojams bāzes slodzes patērētājiem, uz kuriem attiecas šis lēmums, ir neiedarbīga saistībā ar sistēmas, kas balstīta uz strīdīgajiem pasākumiem, tiesiskuma pārbaudi. Turklāt pārejas režīms netika paziņots Komisijai.

200 Šajā vērtējumā nav pieļauta tiesību kļūda.

201 Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prettiesiska atbalsta atcelšana, to atgūstot, ir loģiskas sekas tā prettiesiskuma konstatācijai un nozīmē atjaunot situāciju, kāda tā bija pirms atbalsta piešķiršanas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 15. decembris, *Unicredito Italiano*, C-148/04, EU:C:2005:774, 113. punkts, kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 116. punkts). Tātad, runājot par prettiesiska atbalsta atgūšanu, pretēji tam, ko apgalvo AZ, būtu jāaplūko nevis tiesiskais režīms, kurš bija piemērojams strīdīgā lēmuma pieņemšanas brīdī, bet gan režīms, kas bija piemērojams pirms šī atbalsta piešķiršanas.

202 Šajā ziņā nav nozīmes AZ norādītajai judikatūrai, saskaņā ar kuru valsts atbalsta jomā pieņemtā lēmuma tiesiskums Savienības tiesai jāvērtē, balstoties uz informāciju, kāda varēja būt Komisijas rīcībā lēmuma pieņemšanas brīdī (spriedums, 1979. gada 7. februāris, Francija/Komisija, 15/76 un 16/76, EU:C:1979:29, 7. punkts). Proti, minētā judikatūra attiecas uz jautājumu, kas atšķiras no šajā apelācijas sūdzības pamatā izvirzītā jautājuma, jo tajā runa ir par to, kādu faktisku apstākļu gaismā var tikt pārbaudīts apstrīdētā tiesību akta tiesiskums.

203 Turklāt jāpiebilst, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru prettiesiska atbalsta saņēmēji, kam tas jāatmaksā, acīmredzami nav tādā pašā situācijā kā personas, kuras nav saņēmušas atbalstu un uz kurām neattiecas atbalsta atgūšana, un tāpēc nevar būt runas par atšķirīgu attieksmi līdzīgās situācijās, ar kuru tiktu pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 117. punkts).

204 Tādēļ, neskarot jautājumu, kuram nav nozīmes izskatāmajā lietā, proti, vai pārejas režīms pats par sevi ir saderīgs ar Savienības tiesībām, AZ trešais apelācijas sūdzības pamats lietā C-792/21 P jānoraida kā nepamatots.

205 Tādējādi, tā kā visi apelācijas sūdzību pamati lietās C-792/21 P un C-793/21 P ir noraidīti, šīs apelācijas sūdzības ir jānoraida pilnībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

206 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesas Reglamenta 138. panta 1. un 2. punktā, kas piemērojami apelācijas tiesvedībā atbilstoši minētā reglamenta 184. panta 1. punktam, ir noteikts, ka lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs, un ka gadījumā, ja spriedums ir nelabvēlīgs vairākiem lietas dalībniekiem, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumu sadali.

207 Konkrētajā gadījumā AZ un Vācijas Federatīvajai Republikai spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz visiem to prasījumiem, kas saistīti attiecīgi ar apelācijas sūdzību lietā C-792/21 P un apelācijas sūdzību lietā C-793/21 P, savukārt Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz visiem tās prasījumiem saistībā ar pretapelācijas sūdzībām šajās lietās.

208 Šajos apstākļos, taisnīgi izvērtējot lietas apstākļus, jānolemj, ka katrs lietas dalībnieks savus tiesāšanās izdevumus sedz pats.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Apelācijas sūdzības un pretapelācijas sūdzības noraidīt.

2) AZ, Vācijas Federatīvā Republika un Eiropas Komisija savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

[Paraksti]